

İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

T.C.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

UYGULAMALI PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**Ebeveyn Çocuk İlişkisinin Ebeveyn Medeni Durumu,
Bağlanma Stilleri ve Bağlanma Yaralanma Düzeyine Göre
İncelenmesi**

Yüksek Lisans Tezi

**ECEM ERCAN
1T200031850**

İstanbul, 2024

 STANBUL T CARET
 N VERS TES 

T.C.

 STANBUL T CARET  N VERS TES 

L SANS ST  EĞİT M ENST T S 

PS KOLOJ  ANABÖLÜM DALI

UYGULAMALI PS KOLOJ  YÜKSEK L SANS PROGRAMI

**Ebeveyn  ocuk İlişkisinin Ebeveyn Medeni Durumu,
Bağlanma Stilleri ve Bağlanma Yaralanma Düzeyine Göre
 ncelenmesi**

Yüksek Lisans Tezi

**ECEM ERCAN
1T200031850**

Tez Danışmanı: Dr. ÖĞretim  yesi Melike İlerisoy

 stanbul, 2024

ETİK KURALLARA UYGUNLUK

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamiyle uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Ecem Ercan

ÖN SÖZ

Yüksek lisans öğrenim sürecimde desteğini hiç esirgemeyen ve elinden gelen her türlü desteği sonuna kadar sağlamaktan hiç çekinmeyen sevgili aileme,

Tez sürecimde her türlü sorumu sabırla yanıtlayan ve samimiyetle yaklaşan, güvenini ve desteğini her daim hissettiren sayın Dr. Öğretim Üyesi Melike İlerisoy’a,

Katkılarıyla bakış açımı genişleten ve sonraki çalışmalar için beni heyecanlandıran sayın jüri üyelerine,

Çalışmama katılarak veya tanıdıklarıyla paylaşarak destek olanlara,

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ecem Ercan

ÖZET

Bu çalışmada ebeveyn çocuk ilişkisini ebeveynin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeylerine göre incelenmesi hedeflenmiştir. Katılımcılar Google Forms üzerinden önce demografik bilgilerine ait soruları yanıtlamıştır. Ardından sırasıyla Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu, Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisi ölçeklerini tamamlamışlardır. Araştırmaya 4-13 yaş arası çocuğu olan 323 kişinin verisi dahil edilmiştir. Çalışma bulguları SPSS 26'dan elde edilen betimsel istatistikler yoluyla değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması yüksek olan ebeveynler, çocukların ihtiyaçlarını oldukça yüksek düzeyde giderebilmektedirler. Aynı zamanda çocuklarıyla yaşadıkları uyuşmazlıklarda da oldukça zorlanmaktadırlar. Evli olmayan ve güvenli bağlanan ebeveynler ise çocuklarıyla yaşadıkları uyuşmazlıklarda daha az zorlanmaktadırlar. Çalışma bulguları ebeveynin medeni durumunun, bağlanma stiline ve bağlanma yaralanma düzeyinin ebeveyn-çocuk ilişkisine olan etkisine ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *bağlanma stili, bağlanma yaralanması, ebeveyn çocuk ilişkisi*

ABSTRACT

This study aimed to examine the parent-child relationship according to the marital status, attachment styles, and attachment injury levels of the parents. Participants first answered questions about their demographic information via Google Forms. Then, they completed the Inventory of Experiences in Close Relationships-Revised- Short Form (ECR-RS), Marital Attachment Injuries Scale, and the Child-Parent Relationship Scale, respectively. Data from 323 individuals with children between the ages of 4 and 13 were included in the study. The study findings were evaluated using descriptive statistics obtained from SPSS 26. According to the study results, married parents with secure attachment characteristics and high attachment injury are able to meet the needs of their children to a very high level. They also have difficulty in conflicts with their children. Unmarried and securely attached parents have less difficulty in conflicts with their children. Study findings shed light on the effects of the parent's marital status, attachment style, and attachment injury level on the parent-child relationship.

Keywords: *attachment style, attachment injury, parent-child relationship*

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

Özet.....	iv
Abstract.....	v
İçindekiler.....	vi
Tablolar Listesi.....	ix
Grafik Listesi.....	x

BÖLÜM I	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
1.3. Araştırmanın Hipotezleri.....	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6

BÖLÜM II	7
KURAMSAL ÇERÇEVE ve LİTERATÜR BİLGİSİ	7
2.1. Bağlanma Kuramı.....	7
2.1.1. Bağlanma Stilleri.....	9
2.1.2. Yetişkin Bağlanması.....	11
2.2. Bağlanma Yaralanmaları.....	13
2.3. Boşanma.....	15
2.3. Literatür İncelemesi.....	16

BÖLÜM III	19
YÖNTEM	19
3.1. Araştırma Modeli.....	19
3.2. Evren ve Örneklem.....	19
3.3. Verilerin Toplanması.....	20
3.4. Veri Toplama Araçları.....	20

3.4.1 Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K)	21
3.4.2 Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ)	22
3.4.3 Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği	22
3.4.4 Güvenilirlik Analizi	24
3.5. Veri Analizi	24
BÖLÜM III	26
ANALİZ VE BULGULAR	26
4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	26
4.2. Tanımlayıcı Analiz Sonuçları	27
4.2.1. Evli, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Düşük Birinin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular	29
4.2.2. Evli, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular	29
4.2.3. Evli, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Düşük Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular	30
4.2.4. Evli, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular	31
4.2.5. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Düşük Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular	32
4.2.6. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular	32
4.2.7. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Düşük Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular	33
4.2.8. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular	34
BÖLÜM V	37
TARTIŞMA	37
BÖLÜM VI	41
SONUÇ VE ÖNERİLER	41

KAYNAKÇA	44
EKLER	58

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	25
Tablo 2. Demografik İstatistikler.....	27
Tablo 3. Ölçek Değerlendirmeleri.....	28
Tablo 4. Ebeveyn Profillerine Ait Betimsel İstatistikler.....	29
Tablo 5. Evli, Güvenli Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler.....	30
Tablo 6. Evli, Güvenli Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler.....	31
Tablo 7. Evli, Güvensiz Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler.....	31
Tablo 8. Evli, Güvensiz Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler.....	32
Tablo 9. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler.....	33
Tablo 10. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler.....	34
Tablo 11. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler.....	34
Tablo 12. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler.....	35

GRAFİK LİSTESİ

Sayfa No.

Grafik 1. Ortalama Değerlere Göre Ebeveyn-Çocuk İlişkisine Ait Saçılım Grafiği.36

BÖLÜM I

1.1. Giriş

Çocukluk çağı deneyimleri bireylerin hayatında oldukça önemlidir. Gelişim basamaklarında belirleyici bir unsur olmanın yanı sıra, yaşam süresince etkisinin devam ettiği bilinmektedir (Şahin & Karataş, 2023).

Bireylerin erken çocukluk çağı fiziksel, mental ve sosyal gelişimleri; beslenme, sağlık, zihinsel gelişim ve sosyal iletişim faktörlerinden etkilenmektedir (Bertan ve ark., 2009). Yetersiz beslenme, genetik bozukluklar, ailedeki madde kullanımı, ekonomik durum, ihmal, istismar, ailenin yapısı ve eğitim düzeyi, aile içi iletişim gibi unsurlar bu gelişim alanlarında oldukça belirleyici olmaktadır (Bakkaloğlu, 2010). Bu dönemde tecrübelenen olumsuz deneyimler, çocuğun gelişimsel basamaklarında duraksamalara yol açabilmektedir (Bertan ve ark., 2009; Günay & Erdem, 2021). Kuşkusuz bu değişkenler arasında en önemlilerden biri de ebeveyn-çocuk ilişkisidir (Demirtaş Zorbaz, 2018). Bir bebeğin ilerleyen dönemlerdeki ruh sağlığı ve benlik saygısı, anne-bebek arasındaki bağlanma ve anne-babanın bebeğiyle olan etkileşimleri tarafından şekillenmektedir (Bertan ve ark., 2009).

Ebeveynlerin tutumları, çocuğun duygusal ve sosyal gelişimini etkilemekte (Myers & Pianta, 2008), çocuğun ihtiyaçlarının karşılandığı, destekleyici bir yetiştirilme ortamı çocuğun bağlanma şeklini ve stresle baş etme yöntemini belirlemektedir (Bowlby, 1944; Ainsworth, 1989).

Ebeveyn-çocuk ilişkisinin ise evlilik doyumundan etkilendiği farklı araştırmalarca desteklenmiştir. Daha ilk adımda, hem anne-bebek hem de baba-bebek bağlanmasını etkileyen faktörlerden biri anne-baba arasındaki ilişkidir (Çelebi & Çayır, 2021).

Kaya ve Buğa, 2021 yılında yayımlanan çalışmalarında, evlilik doyumu ile olumlu ebeveyn davranışları arasında pozitif bir ilişki saptamışlardır. Araştırmaya göre evlilik doyumu azaldıkça olumsuz ebeveyn davranışları (örneğin cezalandırma) artmaktadır. Benzer bir şekilde Yazıcı ve Söylemez (2021), evliliği olumsuz algılayan annelere sahip ergenlerde daha fazla davranış problemi gözlemlenmiştir. Babalarda bu şekilde bir ilişkisel bağlam kurulamaması ise bu çalışmada ‘babanın ilişkisel problemlerini anneye yansıttığı olması’ şeklinde neticelendirilmiştir.

Ebeveyn tutumları ve evlilik doyumu üzerine yürütülen farklı bir çalışmada ise demokratik, otoriter ve koruyucu anne-baba tutumları ile bu ebeveynlerin evlilik doyumları incelenmiştir. Çalışma bulgularına göre otoriter ve korumacı ebeveyn davranışları ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak demokratik ebeveyn tutumu ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Araştırma sonucuna göre aile içinde demokratik tutum arttıkça, evlilik doyumu artmaktadır (Demirli & Kendir, 2016).

Bir başka çalışma ise ebeveyn-çocuk ilişkisi ile anne-baba ilişkisi arasındaki bağı yukarıdaki örneklerin tam tersi yönünde ele almaktadır. Bu çalışmaya göre çocukların kendi benliklerine ilişkin algıları, çocuğun algıladığı anne-baba ilişkisine göre şekillenmektedir. Başka bir deyişle, anne-baba arasındaki ilişkiyi olumlu algılayan çocukların kendi benliklerini olumlu değerlendirdikleri, olumsuz anne-baba ilişkisi algılayan çocukların ise benliklerini olumsuz değerlendirdikleri belirtilmiştir (Yılmaz, 2001).

Bağlanma yaralanmaları da eşler arasındaki ilişkide önemli bir rol oynamaktadır. İlişkide birinin ihtiyacının, diğeri tarafından karşılanacağına dair inancın zedelenmesine bağlanma yaralanması denilmektedir. Örneğin aldatılma, hastalıkla mücadele sırasında yeterli desteği görememe veya iflas halinde beklenen desteği alamama gibi durumlar bağlanma yaralanmalarına yol açabilmektedir (Johnson, 1996). Eşler arasındaki ilişkinin doyumu, deneyimlenen bu olumsuz yaşantılardan etkilenmektedir. Çalışmalara göre bağlanma yaralanma düzeyi ile ilişki doyumu ters orantılıdır. Bağlanma yaralanma düzeyi arttıkça çiftlerin ilişki doyumları azalmaktadır (Terzi İlhan & Işık, 2023; Terzi İlhan, 2024). Bu bilgi ebeveyn-çocuk ilişkisinde anne-baba ilişki doyumunun yanı sıra ebeveynin bağlanma yaralanmasının

önemine de dikkat çekmektedir. 2024 yılında yayımlanan bir çalışma anne-bebek bağlanmasının, annelerin ilişkideki bağlanma yaralanmasından etkilendiği bulgusuna ulaşmıştır (Karaman & Akdağ Aycibin, 2024).

Özetlemek gerekirse tüm bu çalışmalar ebeveynler arasındaki ilişkinin, ebeveynlerin çocuklarıyla olan iletişimini etkilediğini açıkça göstermektedir. Ancak literatürde yer alan ebeveynler arasındaki ilişki ve ebeveyn-çocuk ilişkisi ile ilgili çalışmaların görece çoğunun evlilikleri devam eden ebeveynleri temel aldığı dikkat çekmektedir. Fakat anne-baba arasındaki çatışma boşanma sonrasında da devam edebilmekte ve bu durum çocuğu da etkileyebilmektedir. Süregelen ve çözölemeyen çatışmalar boşanma sonrasında çocuğu diğere ebeveyninden uzaklaştırma, diğere ebeveyne göstermeme, çocuktan uzaklaşma veya çocuğa aşırı ilgi gösterme gibi sorunlara neden olabilmektedir. Elbette bu olumsuz davranışlar çocuğu ve ebeveyn-çocuk ilişkisini de etkilemektedir (Öngören, 2017).

TUİK verilerine göre 2023 yılında toplam 171 bin 881 çift boşanmıştır ve 171 bin 213 çocuk velayete verilmiştir (TUİK, 2024). Boşanma ile evlilik bitse ve çocukların velayetleri netleştirilse de anne-babalık rolleri ve ebeveyn ilişkisi devam etmektedir; hatta bu ilişki daha da ön plana çıkmaktadır. Sadece çocuklarla ilgili sağlanan bu iletişim şekline ‘Ortak Ebeveynlik İlişkisi’ adı verilmektedir (Gürmen, 2019). Ebeveynlerin ayrılık sürecinde yaşadıkları olumsuz deneyimler, devam eden ortak ebeveynlik ilişkisini etkileyebilmektedir. Ortak ebeveynlik ilişkisinin olumsuz yönde etkilenmesi ise, çocuğun hayatına ebeveynin dahil oluş düzeyini etkileyebileceği için, ebeveyn çocuk ilişkisinde belirleyici olabilmektedir (Gürmen, 2019). Ebeveynlerin iş birliği içerisinde bulunabiliyor olması durumunda ortak velayet uygulaması oldukça yararlı olabilecekken, taraflar arasındaki olası çatışmalarda veya ihmal, istismar gibi olumsuz durumlarda ise zararlı olabileceği belirtilmektedir (Sayan Karahan, 2021).

Boşanmış ve parçalanmış ebeveynlere sahip çocukların kendini suçlama, başarısızlık gibi olumsuz değerlere sahip olduğu belirtilmektedir (Şentürk, 2012). Erken çocukluk döneminde anne-babası boşanan çocuklarda üzüntü, kaygı ve yalnızlık duygularıyla beraber uyumsuzluk, saldırganlık, uyku problemleri, akademik başarısızlık gibi davranışsal problemler de gözlemlenebilmektedir (Öngören, 2017).

Bir çalışmada evli ailelerde çocuğun psikolojik uyumu hem anne-çocuk hem de baba-çocuk ilişkisi ile şekillenirken, boşanmış ailelerde çocuğun psikolojik uyumunun daha çok anne-çocuk ilişkisi tarafından etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Baba-çocuk ilişkisinin çocuğun psikolojik uyumu üzerindeki etkisi boşanmış ailelerde azalmaktadır (Öngider, 2013b). Yayımlanan başka bir çalışmada, evli ve boşanmış babaların çocuklarıyla ilişkilerine dair değerlendirmeleri ele alınmıştır. Bulgulara göre boşanmış babaların çocuklarıyla ilgili süreçlerde, evlilere kıyasla bazı olumsuz duyguları (korku, üzüntü, endişe, kızgınlık vb.) daha fazla ifade ettikleri gözlemlenmiştir (Eraslan, 2023). Her iki çalışmada boşanmanın baba-çocuk ilişkisi üzerindeki olumsuz etkisini göstermektedir. Bunun bir nedeni de boşanma sonrası çocuğun velayetinin çoğunlukla anneye verilmesi ve çocuğun babadan uzaklaşması, ilişkilerinin bozulması yönünde yorumlanabilmektedir (Öngören, 2017; Gürmen, 2019). Öte yandan çocukların ihtiyaç duyduğu gereksinimlerinin yeteri kadar karşılanması durumunda boşanmış veya evli ebeveynlere sahip olmanın çocuğun bağlanmasını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (Eraslan & Güney Karaman, 2023).

Boşanma sayısının çokluğu ve ortak ebeveynlik kavramının yavaş yavaş çoğalmaya başladığı bir düzende, çocuğun mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürebilmesi için ebeveynleriyle olan iletişimin de olumlu düzeyde olması son derece önemlidir.

Tüm bu bilgiler ışığında ebeveynlerin, birlerinden ayrılırsalar dahi ebeveyn olmaya devam edecek olmaları nedeniyle, aralarındaki bağlanma düzeyinin, çocuklarıyla olan ilişkisinde belirleyici olup olmadığı merak edilmiştir. Bu çalışmayla evli ve evli olmayan ebeveynlerin bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanmaları ile ebeveyn-çocuk ilişki düzeyleri incelenecektir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Literatürde ebeveyn-çocuk arasındaki ilişki daha çok ebeveyn tutumları ışığında değerlendirilmekte (Yılmaz, 2001), ebeveyn tutumları ise daha çok evliliği devam eden ebeveynlerin evlilik doyumlarıyla ilişkilendirilmektedir (Demirli & Kendir, 2016; Kaya ve Buğa, 2021; Yazıcı ve Söylemez, 2021). Ancak ebeveynlerin bağlanma düzeyi ve ebeveyn-çocuk ilişkisine dair yeterli çalışma olmadığı gözlemlenmiştir (Karaman & Akdağ Aycibin, 2024). Yürütülmüş çalışmalarda da evliliğin devam ediyor oluşuna görece az yer verilmiştir.

Bu çalışmada ebeveynlerin evli olup olmaması, diğer ebeveyne bağlanma düzeyi ve bağlanma yaralanma düzeyi ile ebeveyn-çocuk ilişkisi arasındaki ilişki detaylandırılmak istenmiştir. Araştırma hem literatürdeki boşluğa bir katkı sağlaması hem de medeni durumu ele alması açısından önem taşımaktadır. Çalışmanın sonuçları bu bireylere yönelik psikoeğitim ve terapötik müdahale becerilerinin desteklenmesine de fayda sunacaktır.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

Ebeveyn-çocuk ilişkisinin ebeveynlerin medeni durumu, bağlanma stili ve bağlanma yaralanma düzeyine göre incelenmesi için aşağıdaki hipotezler belirlenmiştir;

H0: Ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkisi medeni durumları, diğer ebeveyne bağlanma düzeyi ve bağlanma yaralanmasına göre farklılaşmamaktadır.

Alt Hipotezler

Hipotez 1: Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması düşük bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi çok iyi düzeydedir.

Hipotez 2: Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması yüksek bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi orta düzeydedir.

Hipotez 3: Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması düşük bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi orta düzeydedir.

Hipotez 4: Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması yüksek bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi düşük düzeydedir.

Hipotez 5: Evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması düşük bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi çok iyi düzeydedir.

Hipotez 6: Evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması yüksek bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi iyi düzeydedir.

Hipotez 7: Evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması düşük bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi orta düzeydedir.

Hipotez 8: Evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması yüksek bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi düşük düzeydedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Çalışmada katılımcıların 4-13 yaş arası çocuğu olan ebeveynler evrenini temsil etmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın tüm sorularının samimiyetle ve doğru yanıtlandığı varsayılmıştır. ‘Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu’ nun ebeveynlerin bağlanma düzeylerini, ‘Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları’ ölçeğinin ebeveynlerin bağlanma yaralanma düzeylerini, ‘Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği’ nin ise ebeveyn çocuk ilişki düzeyini belirleyebilmek adına uygun veri toplama araçları olduğu kabul edilmiştir.

Son olarak araştırmacının araştırma konusu ve istatistiksel analiz konusunda yeterli olduğu düşünülmüştür.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Ebeveynler arası ilişkilerin değerlendirildiği ölçeklere ‘çocuğunuzun diğer ebeveyni ile olan ilişkinizi düşünerek’ ibaresi eklenmiştir. Bu ibareyle, çocuğu olan, eşinden boşanmış ancak yeni bir ilişki veya evlilik içerisinde olan katılımcıların ölçeği mevcut partnerini düşünerek değerlendirme ihtimalinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya konu olan ebeveynler, araştırmacının ulaşabildiği katılımcılar çerçevesinde sınırlandırılmıştır. Katılımcıların değerlendirmeleri ‘Demografik Bilgi Formu’, ‘Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K)’, ‘Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği’ ve ‘Ebeveyn Çocuk İlişkisi’ ölçeklerine verdiği cevaplar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

‘Ebeveyn Çocuk İlişkisi’ ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması 4-13 yaş aralığındaki çocuklar çerçevesinde yürütüldüğü için bu çalışmaya sadece çocuğu 4-13 yaş aralığında olan ebeveynler kabul edilmiştir.

Bulgular, araştırmacının araştırma konusu ve veri analizlerinde kullanılan istatistiksel yöntemlerle ilgili yeterliliği ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve LİTERATÜR BİLGİSİ

Bu bölümde bağlanma kuramı, bağlanma stilleri, yetişkin bağlanması, bağlanma yaralanmaları ve boşanma kavramları ele alınacaktır. Ardından da ilgili kavramlarla ilgili alan yazını incelenecektir.

2.1. Bağlanma Kuramı

Bağlanma, bireyin kaygı verici durumlarda diğer bireyden yakınlık arayışı olarak tanımlanmıştır (Ainsworth ve Bowlby, 1991). Bowlby'e göre birey, güven duygusunu temel bakım vereni ile arasındaki bağlanma deneyiminden yola çıkarak inşa etmektedir (Bowlby, 1973). Hiç bahsetmemiş olsa da, küçük çocukların ihtiyaçlarına yönelik ortaya koyduğu bu kuramının, kendi çocukluğunda maruz kaldığı yetiştirilme tarzının bir sonucu olduğu düşünülmektedir (Karen, 1994).

John Bowlby (1907-1990) üst sınıf İngiliz bir ailenin 4. çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Kendisinden sonra 3 kardeşi daha doğmuştur (Carr & Cortina, 2011). Anne ve babası ailenin 7 çocuğu ile de iyi bir iletişime sahip olmamıştır. Bowlby'nin annesi çocukların ihtiyaçlarından habersiz ve benmerkezci bir yaklaşımda iken babası çoğunlukla uzak olan, yanlarındayken ise zorbalık uygulayan bir ebeveyn olmuştur (Karen, 1994). Bowlby erken çocukluk döneminde dadılar tarafından büyütülmüş, 8 yaşında yatılı okula gönderilmiştir. Burada ise kendini çoğunlukla yalnız ve mutsuz hissetmiştir (Carr & Cortina, 2011).

İlerleyen yıllarda kısa süre deniz askeri öğrencisi olarak çalıştıktan sonra Cambridge Üniversitesi'nde Psikoloji ve Doğal Bilimler bölümünü bitirmiştir (Alsop-Shields & Mohay, 2001). Bölümün şimdiki ismi Gelişimsel Psikoloji'dir (Demirdağ, 2017).

Mezun olduktan sonra psikiyatrik problemleri olan erkek çocuklarının bulunduğu bir okulda görev almıştır. Bu çalışması sonrasında kendini tıp ve çocuk psikiyatrisi alanında geliştirmeye karar vermiştir (Alsop-Shields & Mohay, 2001).

Tıp ve psikiyatri çalışmalarına devam ederken İngiliz Psikanalitik Enstitüsü'nde eğitim almıştır. Londra Çocuk Rehberliği Kliniği'nde 44 çocuğu incelediği çalışmasında ilk kez uyumsuz çocukların semptomlarını anne yokluğu ve ayrılığı deneyimleri ile ilişkilendirmiştir (Bowlby, 1944; Demirdağ, 2017).

John Bowlby ve ekibi, bebeklerin ebeveynlerinden ayrıldıklarında yoğun kaygı yaşadıklarını fark etmiştir ve psikiyatrik çalışmalarını bu yönde yürütmeye başlamıştır. Bebeklerin bakım verenlerinden ayrıldıkları süreçteki ve bakım verenlerin tekrar bebeğin yanına geldiği süreçteki davranışlarını gözlemlemiştir. Bu gözlemlerini ise evrimsel bir çerçevede ele alarak bağlanmayı, bebeklerin ana bakım verenlerine yakınlıklarını koruyabilmek için geliştirdikleri bir davranış örüntüsü olarak tanımlamıştır. Bakım verenlerine yakın olması, bebeklerin hayatta kalma ihtimallerini arttırmaktadır (Bowlby, 1973; aktaran Mantova, 2022).

Bowlby'e göre bebekler, temel bakım verenlerinin ihtiyaçlarını karşılama şeklinden yola çıkarak, kendileri ve diğerleri ile ilgili bir algı geliştirmektedirler (Gibby ve Whiting, 2023). Bu algı doğrultusunda yaşam boyu ihtiyaçlarının, diğerleri tarafından da benzer şekilde yanıtlanacağını düşünmektedirler. Dolayısıyla davranış örüntülerini de bu algıya göre şekillendirmektedirler. Bu davranış örüntüsü modeline 'İçsel Çalışan Model' adı verilmiştir. İçsel Çalışan Model doğrultusunda, bireyin temel bakım vereniyle olan ilişkisi yaşam boyu kendi ve dış dünyayla olan iletişiminde etkili olmaktadır. Bowlby bu olguyu Bağlanma Teorisi adıyla kuramsallaştırmıştır (Bowlby, 2014).

Bağlanma, hayatta kalabilmek için evrimsel bir şekilde ortaya çıkan bir ihtiyaç şeklinde tanımlanmıştır. Bağlanmanın, kişilerin birbirlerine bakım sağlayabilmeleri ve onları tehlikelerden koruyabilmeleri için avantaj sağladığı düşünülmektedir. Güvenliklerinden emin olabilmek için ise farklı uyaranlara karşı farklı bağlanma davranış örüntüleri geliştirmişlerdir (Bowlby, 2012). Bu farklı bağlanma örüntülerini, olası tehlike veya ayrılık durumunda bağlanma ihtiyacıyla başa çıkmanın farklı yolları olarak tanımlamıştır. Örneğin hastanede yatış yapmış çocukların bakım verenlerine

sürekli ulaşamamaları dolayısıyla, bakım verenlerine gösterdikleri aşırı bağımlı ya da kararsız tepkileri yoğun özlem ve hayal kırıklığı duygularıyla anlamlandırmıştır. Reddetme ve kaçınma tepkilerini ise bu duyguları bastırma çabası olarak tanımlamıştır (Spies & Duschinsky, 2021).

Özetle, bağlanma teorisi bireyin duygusal yakınlıktaki kontrol seviyesini incelemektedir (IRB Media, 2021). Çocukluk döneminde, çocuğun ana bakım vereniyle olan ilişkisi yoluyla şekillenmektedir (Karbowa-Plowens, 2023). Bağlanma davranışları, çocukluk dönemi sonlarında netleşmektedir. Ergenlik itibarıyla dış dünyaya açılan bireyler, yeni kurdukları ve kuracakları ilişkileri bu döneme kadar oluşturdukları içsel çalışan modellerine uygun şekilde düzenlemektedirler (Bowlby, 2014). Ainsworth ve arkadaşları ise bu modelleri bir deneyle kuramsallaştırmıştır (Ainsworth ve arkadaşları, 1978). Sıradaki bölümde bu deney ve sonuçlarından bahsedilecektir.

2.1.1. Bağlanma Stilleri

Mary Ainsworth ve arkadaşları Bağlanma Teorisi'ni 'Yabancı Ortam Deneyi' ile daha detaylı bir şekilde ele almışlardır. Deney sürecinde bebeklerin, bakım verenleri ve bir yabancıyla odaya giriş ve çıkış süreçlerindeki tepkilerini incelemişlerdir. Deneydeki davranış örüntülerini 3 farklı şekilde kategorize etmişlerdir; güvenli, güvensiz-kaygılı, güvensiz-kaçınan (Ainsworth ve arkadaşları, 1978; aktaran Lieneman ve ark., 2022).

Deneyde bakım verenlerin önceden kurgulanmış, oyuncakların olduğu bir ortamda, bebeğin bulunduğu odadan iki kere ayrılması sağlanmıştır. Bakım veren odadan ilk ayrıldığında bebek bir yabancıyla kalmaktadır. İkincide ise yalnız bırakılmıştır (Ainsworth, 1969).

Güvenli bağlanma stiline sahip bebekler, bakım verenleri odaya döndüğünde ihtiyaçlarını karşılamaya uygun davranmasını beklemektedirler. Bu bebeklerin bakım verenlerinden yakınlık beklediği ve temas ederek kendilerini sakinleştirebildiği gözlemlenmiştir. İhtiyaçları olan yakınlığa ulaşarak tatmin olduklarında ise keşfetme deneyimlerine geri dönebilmişlerdir (Ainsworth ve arkadaşları, 1978; aktaran Duschinsky, 2018).

Bu çalışmayla güvensiz bağlanma stili ise kaygılı ve kaçınan olarak iki farklı şekilde ele alınmıştır.

Kaygılı bağlanma stiline sahip bebekler bakım verenlerinin ulaşılabilirliği ve yanıtlayıcılığından emin olamamaktadırlar. Tutarlı bir bağlanma davranışı deneyimlememişlerdir. Bakım verenlerini dış dünyayı keşfedebilecekleri güvenli bir alan olarak belirleyememişlerdir. Bu nedenle ayrılık ve birleşme sırasında yüksek seviyede kaygı yaşamışlardır ve öfke gibi pasif-agresif davranışlar sergilemişlerdir. Kaygılı bağlanan bebekler değişimlerle baş etmekte zorlanmışlardır (Ainsworth ve arkadaşları, 1978; aktaran Mısırlı & Karakuş, 2024). Bakım verenle fazlaca temas kurmayı, çevreyi keşfetmeye tercih etmişlerdir (Ainsworth ve arkadaşları, 1978; aktaran Okçu, 2023).

Kaçınan bağlanma stiline sahip bebekler bakım verenlerine tepki verseler bile yakınlık kurmak istememekte ve uzak durmayı tercih etmektedirler. İhtiyaçlarını talep etmemektedirler ve reddedilmekten korkmaktadırlar (Marshall ve ark., 2018). Bakım verenlerine kaygılarını göstermeleri durumunda olumsuz bir yanıt alacaklarını beklemektedirler. Bu nedenle bakım verenlerinden kaçınmaktadırlar veya bakım vereni yok saymaktadırlar. Kaçınan bağlanan bebeklerin bağlanma ihtiyaçlarını baskılayarak, oyuncaklara odaklandıkları ve bu yolla kaygılarını maskeledikleri gözlemlenmiştir (Ainsworth ve arkadaşları, 1978; aktaran Duschinsky, 2018).

Ainsworth'e göre çocuk, bakım verenini dünyayı keşfedebilmek için bir alan olarak benimsemektedir. Bu alanda güvendeyse, bakım vereninden ayrılarak dünyaya açılabilir. Korktuğunda veya güvende hissetmediğinde ise geri çekilmekte ve bakım verenine güvenli bir sığınak olarak yakın kalmaktadır. Bağlanma davranışlarını da bu alandaki güven algısına göre organize bir şekilde sergilemektedir. Güvenli bağlanmayı destekleyen bakım veren davranışları kolaylıkla ulaşılır olmak, çocuğun davranışlarına/sinyallerine duyarlı olmak, çocuğun korunma veya konfor ihtiyaçlarına şefkatle karşılamak şeklinde tanımlanmıştır (Ainsworth, 1989; aktaran Mısırlı & Karakuş, 2024).

Ainsworth'ten sonra Main ve Solomon yaptıkları çalışmada güvenli, kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerine bir yenisini eklemişlerdir ve bu bağlanma stiline *düzensiz/deorganize bağlanma stili* olarak tanımlamışlardır. Main ve Solomon, bazı

çocukların bağlanma ihtiyaçlarını sergilerken tutarsız, organize olmayan davranışlar gösterdiklerini gözlemlemişlerdir. *Düzensiz/deorganize bağlanma stili* adını verdikleri bu bağlanma türüne sahip bebeklerin, bakım verenlerini yok sayarken, yakınlık aradığına dair davranışlar sergilediği veya yabancıya tepki verdiği fark edilmiştir. Ayrıca düzensiz bağlanan bazı bağlanan bazı bebeklerin, bakım vereni döndüğünde tepkisiz kaldıkları, donma davranışı gösterebildikleri belirtilmiştir. Bu bağlanma türünün çocukluk travmaları, istismar ve ihmal ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür (Main & Solomon, 1986; Lieneman ve ark., 2022; aktaran Taşel-Günel & Arıkan, 2023).

Bahsedilen bağlanma stilleri, çocuklar üzerinden yapılan gözlemler sonucu ortaya atılmıştır. Ancak Bowlby bağlanmayı yaşam boyu devam eden bir süreç olarak tanımlamaktadır (Bowlby, 1979). Bir sonraki bölümde yetişkinlik döneminde bağlanma ele alınmıştır.

2.1.2. Yetişkin Bağlanması

Bowlby, bebek ile bakım veren arasındaki iletişim yoluyla ‘İçsel Çalışan Modeller’ oluştuğunu varsaymaktadır. Bu modeller, bebeğin hayatı boyunca dış dünya ile kurduğu iletişimde kişiyi tehlikelerden koruyarak, öngörülerde bulunabilmesine yardımcı olmaktadır (Bowlby, 2014).

Bebekliğinde güvenli bağlanmayı deneyimlemiş kişi, yetişkinliğinde de güvenli bağlanma davranış örüntüleri sergileyecektir. Güvensiz bağlanan birey ise tam tersine, bebekliğinde deneyimlediği güvensiz bağlanma davranışlarını sürdürecektir (aktaran Atsan Çakır ve ark., 2023). Başka bir deyişle, Bowlby’e göre içsel çalışan modeller, kişinin yaşam boyu çevresiyle kuracağı ilişkilerdeki davranış şeklini belirlemektedir.

İçsel Çalışan Modeller yoluyla bağlanma, yetişkinlikte hem sosyal hem romantik ilişkileri etkilemektedir. Yetişkin bağlanma stili, ilişkilerdeki doyum ve güven algısını yordamaktadır. Reddedilmeye dair duyulan kaygı, tercih edilen yakınlık, algılanan yeterlilik gibi pek çok unsurda belirleyici bir rolde bulunmaktadır (Bowlby, 2014; aktaran Mantova, 2022).

Hazan ve Shaver, çocukluk döneminde bağlanma figürü temel bakım veren iken, yetişkinlik döneminde bağlanma figürünün romantik ilişkideki partnerler olduğunu öne sürmüşlerdir. Yetişkinlerde güvenli bağlanma, ihtiyaç halinde romantik ilişkideki partnerin kendisine olumlu karşılık verebileceği ve ulaşılabilir olacağı inancı üzerinden şekillenmektedir (Hazan ve Shaver, 1987a). Bir başka deyişle, romantik ilişkilerdeki bağlanma, partneri ‘güvenli sığınak’ olarak görebilmek ile mümkün olmaktadır. Böylece kişi güvenli sığınmada güvende hissedebilecek ve rahatlayabilecektir (Hazan ve Shaver, 1994b). 1987 yılında yayımlanan çalışmalarıyla çocuklar üzerinden şekillendirilen güvenli, kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerini, yetişkinlerin romantik ilişkilerdeki tutum ve inançları baz alarak yeniden tanımlayarak yetişkin bağlanma stillerine ışık tutmuşlardır (Hazan ve Shaver, 1987b).

Hazan ve Shaver’e göre yetişkinlikte güvenli bağlanan bireyler, ilişkide güven duyan, yakınlık gösterebilen ve ihtiyaçlarını ifade edebilen örüntüler sergilemektedirler. Bu kişilerin özgüveni yüksektir ve girişkenlerdir (Hazan & Shaver, 1987; Hazan & Shaver, 1994b; aktaran Subaşı & Kazan, 2020).

Kaygılı bağlanma stiline sahip bireyler ise fazlasıyla kıskanç, kolaylıkla aşık olan, duygusal anlamda iniş-çıkışlı, düşük özgüvenli ve obsesif örüntüler göstermektedir. İlişkideyken dahi yalnız hissedebilmektedirler. İlişkide red edilme ve terk edilme korkusu yaşarlar (Hazan & Shaver, 1987; Hazan & Shaver, 1994b; aktaran Subaşı & Kazan, 2020).

Kaçınan bağlanan bireylerin tutarlı bir şekilde yanıtsız kaldıklarına inanılmaktadır. Kendilerini açmakta zorlanan, yakınlık kurmaktan kaçınan, ilişkilerle ilgili olumsuz deneyim ve düşünceler sergileyen, en az güvenen kişilerdir (Hazan & Shaver, 1987; Hazan & Shaver, 1994b; aktaran Subaşı & Kazan, 2020).

Bartholomev ve Horowitz ise Hazan ve Shaver’in geliştirdikleri yetişkin bağlanma stillerini yeniden yorumlayarak Dörtlü Bağlanma Modeli’ni kavramsallaştırmışlardır. Bu modele göre dört bağlanma stiline sırasıyla isimleri güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılıdır (Bartholomev ve Horowitz, 1991).

Güvenli bağlanma stiline sahip kişiler kendilerini sevmeye layık gören, olumlu benlik algısına sahip bireylerdir. Aynı zamanda başkalarıyla ilgili de olumlu düşüncelere sahiplerdir (Bartholomev ve Horowitz, 1991).

Kayıtsız bağlanma stiline sahip kişiler yakın ilişki kurmaktan kaçınırlar. İlişki kurmayarak güvende olabileceklerine inanırlar. Bu kişiler olumlu benlik algılarına sahip olmanın yanı sıra, başkalarını olumsuz değerlendirmektedirler (Bartholomev ve Horowitz, 1991).

Korkulu bağlanma stilindeki kişilerin kendileriyle ilgili algıları olumsuz ve özgüvenleri düşüktür. Yakın ilişki kurmaktan çekinirler çünkü diğerlerine güvenilmemesi gerektiğini düşünürler. Hem kendileri hem de diğerleri ile ilgili olumsuz algıya sahiptirler (Bartholomev ve Horowitz, 1991).

Saplantılı bağlanma modelindeki kişiler yakın ilişki kurarlar ancak bu ilişkide sık sık kendilerini kanıtlama ve onay alma ihtiyacı duyarlar. Bu durum ise partnerleriyle fazlaca yakın; neredeyse yapışık olmalarına neden olur (Bartholomev ve Horowitz, 1991).

Özetle, partnerine güvenli bağlanan bir yetişkin, ihtiyaç duyması durumunda partnerinin ulaşılabilir ve gereksinimlerini karşılamaya hazır olduğunu düşünmektedir. Partneri ulaşılabilir veya yanıtlayıcı olmadığında deneyimlenen olumsuz yaşantıya ise ‘bağlanma yaralanması’ ismi verilmiştir (Johnson, 1996). Çalışmanın devamında bu kavram detaylandırılacaktır.

2.2. Bağlanma Yaralanmaları

Yetişkinlerde güvenli bağlanma modeline sahip kişilerin, partneri tarafından yakınlık, konfor ve güvenlik ihtiyaçları karşılanmaktadır (Oberoi ve ark., 2023). İlişkide ihtiyaç anlarında, partnerin ihtiyacı karşılamak için ulaşılabilir ve yanıtlayabilir bir durumda olmaması, ilişkideki bağlanmayı olumsuz anlamda etkilemektedir (Terzi İlhan & Işık, 2023).

Bağlanma yaralanmaları terimi ilk olarak çift ve aile terapisi alanında çalışan Johnson ve arkadaşları tarafından tanımlanmıştır (Johnson ve ark., 2001). Bağlanma yaralanması, yakın ilişkilerde ihanet, duygusal terk edilme veya travma gibi önemli

güven ihlallerini kapsar (Johnson, 1996; Johnson, 2008). Bağlanma yaralanmaları, ilişkideki temel güven kapasitesini yok etmekte, yaralanan partnerin bağlanma korkularını aktive etmekte ve böylece ilişkideki bağlanma güvenliğini tehdit etmektedir (Mitchell ve ark., 2021).

Bir partnerin diğerine ihtiyaç duyduğu anlarda deneyimlediği gerçek veya algılanan terk edilme, aldatılma veya güven ihlali yaşantıları olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bu yaşantı ilişkideki bağı zedelemektedir. Olumsuz deneyim, maruz kalan partnerin, başka bir deyişle ‘yaralı tarafın’ güven ihtiyacını zedelemektedir. Bu yaralanma acı, çaresizlik, öfke ve korku gibi yoğun duyguları tetiklemektedir (Lander, 2020; Oberoi ve ark., 2023). Yaralı partnere onarıcı ve güven verici tepki verilmediğinde veya yaralı partner bu güvenceyi kabul etmediğinde bağlanma yaralanması daha da şiddetlenmektedir (Johnson ve ark., 2001).

Kısaca, bağlanma yaralanmaları, yakın ilişkilerdeki bağa zarar verebilecek ihanet, terk edilme gibi olumsuz olaylara verilen isimdir (Dehghani & Dehghani, 2023). İlişkideki yaralanma daha çok kişilerin hassas olduğu dönemlerde gerçekleşmektedir. Bu dönemlere emeklilik, iş değişikliği, kronik hastalıkla ilgili süreçler, bir yakının kaybı, gebelikte düşük gibi örnekler verilebilmektedir (Terzi İlhan & Işık, 2023). Yürütülen bir çalışmada bağlanma yaralanmasına yol açabilecek unsurların listelenmesi istendiğinde en çok dile getirilenin *yalan söyleme*, en az dile getirilenin ise *ekonomik kısıtlamalar ve alınganlık* olduğu belirtilmiştir (Terzi, 2014).

Bağlanma yaralanmaları ilişkiler üzerinde dramatik etkiler yaratabilmektedir. Çözümlememesi durumunda partnerlerin güvensiz bağlanması artabilmekte ve bağlanma yaralanmaları ile alakalı uyarılarda kişileri olumsuz yönde tetikleyebilmektedir. Bu durum ise ilişkide devam eden negatif bir iletişimsel döngü oluşturabilmektedir (Lonergan ve ark., 2021; Lafontaine ve ark. 2023).

Güvensiz bağlanma ile beraber ilişkide eleştiri, geri çekilme, savunmaya geçme gibi davranışlar meydana gelebilmektedir. Bu davranışlar, ilişkinin bitebileceği, boşanmaya gidebileceğine dair bir gösterge olabilmektedir (Gottman, 1994; Johnson, 2013).

2.3. Boşanma

Hukuki olarak evlilik birliğinin sonlanmasına, psikolojik olarak ise ailenin bölünmesine veya tümüyle dağılmasına boşanma denilmektedir (Öngören, 2017). Ülkemizde boşanma şiddetli geçimsizlik, terk, cinsel sadakatsizlik, ekonomik yetersizlik, kötü muamele, psikiyatrik hastalıklar gibi çeşitli nedenlerden dolayı gerçekleşebilmektedir (Yıldırım, 2004).

Boşanma süreciyle birlikte hem anne-baba hem de çocuklar için yeni, karmaşık bir süreç başlamaktadır. Örneğin yaşanan semtin değişmesi durumunda çocuğun okulu, arkadaşları, öğretmenleri değişebilmektedir. Ek olarak boşanma ile beraber çocuk bir ebeveynine eskisi kadar sık ulaşamamaktadır. Bu deneyimlerin çocuk üzerindeki etkisi çocuğun yaşı, cinsiyeti, ebeveynleriyle ilişkisi gibi pek çok etmene göre farklılaşmaktadır (Erdim & Ergün, 2016). Örneğin boşanma deneyimi bebeklik döneminde (0-2 yaş) daha çok bağlanma davranış bozukluklarına neden olabilirken, orta çocukluk döneminde (6-12 yaş) daha çok akademik problemlere neden olabilmektedir. Boşanmaya karşı verilen davranışsal yanıt yaş dönemlerine göre farklılaşsa dahi, boşanma süreci her yaş çocukta depresyon, kaygı, stres, öfke gibi olumsuz duygulara neden olabilmektedir (Tolan, 2023). Aynı zamanda boşanma sürecindeki ebeveynlerin çocuklarıyla olan iletişimleri, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili ortak tutum sağlayabilmeleri, çocuğun maruz kaldığı ekonomik zorluk gibi etkenler de çocuğun boşanma sürecini algılama şeklini etkilemektedir (Amato, 1994).

Ancak boşanma sonucu çocuğun deneyimlediği bu olumsuz etkiler, çoğu çocukta uzun vadeli olmamaktadır. Bu noktada boşanmaya kültürel bakış açısı da önem arz etmektedir. Kültürel olarak boşanmanın olumsuz değerlendirilmesi, çocuğun boşanma süreciyle başa çıkabilme stratejisini etkileyebilmektedir (Lansford, 2009).

Ebeveyn-çocuk ilişkisi de boşanma eyleminden olumsuz etkilenebilmektedir. Ebeveynlerden birinin diğeri hakkında bilinçli veya bilinçsiz olumsuz söylemleri nedeniyle çocuk diğer ebeveyn hakkında olumsuz algıya sahip olabilmekte ve ondan uzaklaşabilmektedir; başka bir deyişle diğer ebeveynine yabancılaşabilmektedir (Torun, 2011). Baba, fiziksel olarak çocuktan uzaklaşması ile beraber çocuğunu kaybetme korkusu yaşayabilmektedir. Fiziksel uzaklaşma, duygusal uzaklaşmayı da beraberinde getirebilmektedir (Korkut, 2003). Tam tersi şekilde, ebeveynler fazlasıyla

çocuk merkezli yeni bir yaşam şekli inşa edebilmektedirler. Yanlızca çocuğa odaklı bu yeni yaşam şekli, ebeveynlerin çocuklarına karşı fazlasıyla mükemmelliyetçi, korumacı ve yönlendirici olmalarına sebep olabilmektedir (Öngören, 2017; Tarhan & Bekaroğlu, 2021).

Boşanma süreci sağlıklı da yürütölse, çatışmalı da ilerlese, boşanma sonrası çocuklar ebeveynlerinin bir gün tekrar bir araya gelmelerini arzulamaktadırlar. Bu süreçte çocukların karşılaşılabileceği yalnızlık, suçluluk, bağımlılık, uyku veya okul problemleri gibi olasılıkları engelleyebilmek adına çocukların ihtiyaçlarını zamanında ve doğru karşılayabilmek büyük önem taşımaktadır (Türkarslan, 2007).

Ancak tüm bunlar çocukların psikolojik gelişimi için ebeveynlerinin evli olmasının, boşanmış olmasından daha iyi olduğu anlamını taşımamaktadır. Yoğun çatışma yaşayan ebeveynlere sahip olmanın çocukların psikolojilerini olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir (Öngider Gregory, 2016). Örneğin evli fakat yüksek düzeyde çatışma yaşayan ebeveynlere sahip çocukların kaygı düzeylerinin, boşanmış ebeveynlere sahip çocuklara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yılmaz, 2011).

Devam eden bölümde alanyazında yürütölmüş çalışmalara yer verilecektir.

2.3. Literatür İncelemesi

Kişinin hayatıyla ilgili pozitif bir algıya sahip olması ve mutluluğu, olumlu çocukluk deneyimleri ile ilişkilidir. Çocukluk döneminde ihtiyaçları önemli düzeyde karşılanan bireyler, yetişkin döneminde daha mutlu bir yaşantı sürdürmektedirler (Doğan & Aydın, 2021). Bu süreçte ebeveyn-çocuk ilişkisi oldukça önemli bir rolde bulunmaktadır. Çocukların ebeveynleriyle kurdukları ilişki, yaşantılarını büyük oranda etkilemenin yanı sıra, bir sonraki nesile de şekil vermektedir. Çocuk büyüdüğünde, ebeveyni yoluyla deneyimlediği çocukluk deneyimlerini, bakım verdiği çocuğa aktarabilmektedir (Şahin & Karataş, 2023). Güvensiz bağlanan çocuklar yetişkin olduklarında, çocuklarına karşı da güvenli bağlanma örüntüsü geliştiremedikleri görölmektedir (Doksat & Çiftçi, 2016).

Ebeveyne bağlanma şeklinin öğretmen-çocuk ilişkisini ve arkadaşlık ilişkilerini yordadığı, bu nedenle de dolaylı yoldan okula uyumu etkilediği bulgular arasındadır (Nur, 2020). Benzer şekilde ergenlik döneminde çocuğun ebeveyn-çocuk bağlanması ile akran bağlanması arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ebeveyn-çocuk veya akran bağlanma düzeyi arttıkça ergenlerdeki depresyon belirtilerinin azaldığı belirtilmiştir (Kara, 2020). Başka bir çalışmada ise ebeveynlerine güvensiz bağlanan ergenlerin, saldırganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kaplan & Aksel, 2013). 2016 yılında yürütülen bir araştırma, madde kullanan ergenlerin ebeveynlerinin, çift uyumlarının düşük olduğu ve ergenlerin algıladıkları aile tutumlarının daha sağlıklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Öngel Atar ve ark., 2016). Tüm bu çalışmalar ebeveyn-çocuk bağlanmasının önemini oldukça açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Yürütülen bir çalışmada, bir gün önce eşiyle ilişkisinde çatışma yaşamış ebeveynin, ertesi gün çocuklarıyla olan iletişimlerinde daha gergin bir iletişim kurdukları sonucuna ulaşılmıştır (Almeida ve arkadaşları, 1999).

169 çocuk üzerinde yürütülen bir çalışma, evlilik çatışmasının ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerindeki etkisini ele almıştır. Araştırmanın bulgularına göre evlilik çatışması hem anne-çocuk hem de baba-çocuk ilişkisini olumsuz yönde etkilemektedir. Aynı zamanda çalışma, çocukların ebeveynler arası çatışmayı bildiklerinde, karşı cinsle daha çok olumsuz bir ilişki kurduklarını belirtmektedir (Osborne & Fincham, 1996). Benzer bir şekilde, 38 anne ve baba üzerinde yürütülmüş bir çalışma ile evlilik doyumu ve ebeveyn-çocuk arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulgulara göre evlilik doyumu düşük olan kız babalarının çocuklarıyla daha olumsuz ilişki kurduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kerig ve arkadaşları, 1993).

Başka bir çalışma ise ebeveynlerin evlilik doyumlarının kendi çocuklarıyla ilişkilerini yordamalarının yanı sıra, annelerin evlilik doyumlarının, baba-çocuk ilişkisini önemli derecede etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Gao ve arkadaşları, 2024).

Karaman ve arkadaşları anne-bebek bağlanması ve evlilikteki bağlanma yaralanmaları üzerine bir çalışma yürütmüştür. Çalışma sonuçlarına göre evlilikte bağlanma yaralanma puanı arttıkça, anne-bebek bağlanma puanı azalmaktadır. Ek olarak aynı

Çalışmada anne-bebek bağlanma düzeyinin sosyo-ekonomik seviyeye göre de anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir (Karaman ve ark., 2024).

Yayımlanan başka bir çalışmada ise ebeveynlerin diğer partnere bağlanma stili ile ortak ebeveynlik arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre ebeveynler arası kaygılı ya da kaçıngan bağlanma puanı yükseldikçe, bebekleriyle ilgilendikleri süreçteki iş birlikleri azalmaktadır (etiner ve ark., 2019).

İlişkideki bağlanma yaralanmaları arttıkça, çift uyumu olumsuz yönde etkilenmektedir (Terzi İlhan & Işık, 2022; 2023). Çift uyumundaki uyuşmazlıklar, çoğunlukla çiftler arasında çatışmalara neden olmaktadır. Çatışmalı ebeveyn ilişkisine maruz kalan çocuklarda dşek benlik algısı, değersizlik hissi, terk edilme endişesi gibi pek çok olumsuz etki grlmektedir. Bu etkiler, çocukların bağlanma süreçlerini de negatif yönde etkilemektedir (Öngider, 2013a; Erdim & Ergün, 2016).

Tüm bu bilgiler ebeveynlerin ilişkideki bağlanma şeklinin, ebeveyn-ocuk ilişkisini yordadığına işaret etmektedir. Ancak literatürde ebeveynlerin bağlanma düzeyleri ile ebeveyn-ocuk ilişkisi hakkında yeterli çalışma olmadığı gözlemlenmiştir (Karaman & Akdağ Aycibin, 2024).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, ebeveyn çocuk ilişkisini ebeveynin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeylerine göre incelemek amacıyla tarama modellerinden genel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Genel tarama modeli, geniş bir kitleden veri toplayarak, belirli bir konuda var olan durumu betimlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2005). Bu model, tekil ya da ilişkisel tarama şeklinde yapılabilmektedir. Tekil tarama modeli, değişkenlerin tek tek, tür ya da miktar olarak oluşumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırma modelidir (Karasar, 2005).

Bu çalışmada, ebeveyn çocuk ilişkisinin; ebeveynin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeylerine göre nasıl olduğunu belirlemek amacıyla tekil tarama modeli kullanılmaktadır. Tekil tarama modelinde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2005). Bu doğrultuda, çalışmada ebeveyn çocuk ilişkisi; ebeveynin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeyleri açısından ayrı ayrı incelenmekte ve mevcut durum ortaya konulmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini, 18 yaşını doldurmuş ve 4-13 yaş arası çocuğu olan bireyler oluşturmaktadır. Evren, araştırma sonuçlarının genellenebileceği, araştırma problemine uygun özelliklere sahip tüm bireyleri kapsamaktadır (Büyüköztürk vd., 2008). Bu çalışmada, belirli yaş aralığında çocuğu olan yetişkinler hedef alındığından, evren bu özelliklere sahip tüm bireyleri içermektedir. Ancak, tüm evrene ulaşmak mümkün olmadığından, çalışmada örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme,

evrenin bir parçasını oluşturan ve evreni temsil etme yeteneğine sahip sınırlı sayıda birimin seçilmesi sürecini ifade etmektedir (Büyüköztürk vd., 2008). Bu çalışmada, çevrimiçi anket yoluyla ulaşılan ve kolayda örneklem yöntemiyle seçilen 323 kişi çalışmanın örnekleme oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma için İstanbul Ticaret Üniversitesi Rektörlüğü'nden etik onay alınmıştır (Ek-1). Çalışma verileri Ekim 2023 – Mayıs 2024 döneminde çevrimiçi platformda yer alan Google Forms üzerinden toplanmıştır. Anketteki soruları cevaplamadan önce, katılımcılara çalışmanın detaylarını açıklayan bilgilendirilmiş onam formu gösterilmiştir ve onaylamaları talep edilmiştir (Ek-2). Bu formda araştırmanın hedefleri, kapsamı, gönüllü katılım esası ve verilerin gizliliğine dair taahhütler net bir biçimde ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağı ve cevaplarının korunacağı konusunda teminat verilmiştir. Formun tamamlanmasının ortalama 10 dakika alacağı da belirtilmiştir. Katılımcıların bilgilendirilmiş onamları alındıktan sonra veri toplama aşaması başlamıştır. Google Forms'un tercih edilmesi, verilerin süratli ve elverişli bir yolla elde edilmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca bu metot, verilerin dijital platformda emniyetli bir şekilde depolanmasına ve incelenmesine imkân sağlamaktadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla hazırlanan anket formu dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar; demografik bilgiler formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K), Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ) ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği'dir. Formlara sırasıyla Ek-3, Ek-4, Ek-5 ve Ek-6'da yer verilmiştir.

Demografik bilgi formu (Ek-3) araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Formda katılımcıların; cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, sosyo ekonomik düzeyleri, eğitim seviyeleri, çalışma durumları ve çocuk sayıları bilgilerini edinmek üzere toplam 7 soru bulunmaktadır.

Anket formunun diğer bölümleriyle ilgili detaylı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

3.4.1. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K)

Katılımcıların bağlanma stillerini belirlemek amacıyla Brennan, Clark ve Shaver tarafından 1998 yılında geliştirilen Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri'nin kısa formu (YİYE-II-K) kullanılmaktadır. Ölçeğin orijinali 36 maddeden oluşmaktayken, Fraley ve arkadaşları tarafından 2000 yılında madde tepki kuramı kullanılarak yenilenmiş ve 2011 yılında 9 maddeye indirgenerek kısa formu oluşturulmuştur (Fraley vd., 2000; Selçuk vd., 2005; Antalyalı ve Özkul, 2016). YİYE-II-K, 7'li Likert tipi derecelendirme ile değerlendirilmekte ve kaçınmacı ile kaygılı bağlanma olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Kaçınmacı bağlanma alt boyutu ölçeğin ilk 6 maddesini, kaygılı bağlanma alt boyutu ise son 3 maddesini içermektedir.

Kaçınmacı bağlanma alt boyutuna ait bir soru örnek olarak aşağıda yer almaktadır;

“2. Yakınlaştığım arkadaşlarıma kolay kolay açılmam.”

Kaygılı bağlanma alt boyutuna ait örnek soru ise şu şekildedir;

“8. Yakınlaştığım arkadaşlarımdan beni, benim onları önemseydiğim kadar önemsemeyeceklerinden endişe duyarım.”

Ölçekte 1, 3, 4, 5 ve 6. maddeler ters kodlanmaktadır. Ters kodlanan maddelerden ilki şu şekildedir;

“1. Özel duygu ve düşüncelerimi yakınlaştığım arkadaşlarımla paylaşmak konusunda kendimi rahat hissedirim.”

Her alt boyut için maddelerin ortalaması alınarak ilgili boyutun düzeyi belirlenmekte ve uygulanan örneklemden kaçınma ile kaygı ortancalarına göre bağlanma stilleri (güvenli, kaygılı, kaçınmacı ve saplantılı) sınıflandırılmaktadır. Antalyalı ve Özkul (2016) tarafından ölçeğin Türkçe uyarlaması için 136 üniversite öğrencisi ile geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları kaçınma alt boyutu için .87, kaygı alt boyutu için .84 olarak bulunmuştur.

3.4.2. Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ)

Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ), bireylerin evlilik ilişkisinde yaşadıkları bağlanma yaralanmalarını değerlendirmek amacıyla Terzi ve Özbay (2016) tarafından geliştirilmiş ve Terzi İlhan ve Işık (2021) tarafından revize edilmiştir. Ölçek, bağlanma ve travma olmak üzere iki alt boyuttan ve 17 maddeden oluşmaktadır. Bağlanma alt boyutu 2, 3, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16. maddelerle; travma alt boyutu ise 1, 4, 5, 7, 8, 10 ve 17. maddelerle ilişkilendirilmiştir.

Bağlanma alt boyutuna ait örnek soru aşağıda yer almaktadır; “2.Bu olaydan sonra eşimle daha az vakit geçiriyorum.”

Travma alt boyutuna ait örnek soru ise şu şekildedir;

“1.Bu olaydan sonra görünür bir neden yokken ağlama krizleri yaşıyorum.”

Ölçekte yer alan 9. madde ters kodlanmaktadır; “9. Bu olaya rağmen, zor bir durumla karşılaştığımda eşimin benim yanımda olacağından eminim.”

EBYÖ, 5'li Likert tipi derecelendirme ile değerlendirilmekte ve toplam puan 17 ile 85 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan düşük puanlar, bireylerin bağlanma yaralanması düzeylerinin düşük olduğunu; yüksek puanlar ise bağlanma yaralanması düzeylerindeki artışı göstermektedir. Ölçeğin psikometrik özellikleri incelendiğinde, açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %56,68'ini açıkladığı; bağlanma alt boyutunun varyansın %46,63'ünü, travma alt boyutunun ise %10,05'ini açıkladığı belirlenmiştir. EBYÖ'nün güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları, toplam puan için .94, travma alt boyutu için .88 ve bağlanma alt boyutu için .94 olarak bulunmuştur (Terzi İlhan ve Işık, 2021).

3.4.3. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği, Hetherington ve Clingempeel (1992) tarafından geliştirilmiş olup, Aytaç, Çen ve Yüceol (2018) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçek, ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin niteliğini değerlendirmek amacıyla kullanılmakta ve 15 maddeden

oluşmaktadır. Ölçek, "Olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi (EÇİÖ-P)" ve "olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi (EÇİÖ-N)" olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutu, sıcaklık, ilgi ve duyarlılık gibi özellikleri içeren 10 maddeden (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 15) oluşmakta ve ebeveynin çocuğuyla geçirdiği süreden ne kadar memnun olduğunu ölçmektedir.

Örnek olarak olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutuna ait ilk soru şu şekildedir; "1. Çocuğunuzla yalnız zaman geçirmekten ne kadar keyif alıyorsunuz?"

Olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutu ise çatışma, cezalandırma ve olumsuz duygular gibi unsurları içeren 5 maddeden (10, 11, 12, 13, 14) oluşmakta ve ebeveynin çocuğun yaptığı yanlışlara nasıl tepki verdiğini ölçmektedir.

Olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisine ait örnek soru aşağıda yer almaktadır;

"10. Çocuğunuzun yaptığı yanlışlarla ilgili ona ne kadar söylenirsiniz?"

Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme ile değerlendirilmekte ve katılımcılardan her maddenin çocuğuyla olan ilişkisini ne kadar yansıttığını 1 (hiç) ile 5 (aşırı) arasında bir puan vererek belirtmesi istenmektedir.

Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır.

Olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutundan yüksek puan almak, olumlu ilişki niteliğinin yüksek olduğunu gösterirken; olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutundan yüksek puan almak ilişki niteliğinin azaldığını ifade etmektedir. Ölçeğin orijinal formunda güvenirlik katsayıları olumsuz ilişki için .74 ve olumlu ilişki için .71 olarak hesaplanmıştır (Hetherington ve Clingempeel, 1992).

Türkçe uyarlama çalışmasında ise birleşik güvenirlik ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmış, olumlu ilişki alt ölçeğinin birleşik güvenirlik değeri .81 ($p<0.01$) ve olumsuz ilişki alt ölçeğinin birleşik güvenirlik değeri .80 ($p<0.01$) olarak bulunmuştur (Aytaç, Çen ve Yüceol, 2018). Bu değerler, ölçeğin tutarlı ve geçerli bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

3.4.4. Güvenilirlik Analizi

Araştırmada veri toplamak için kullanılan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K), Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ) ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeğinin güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K)	9	,804
Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ)	17	,948
Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği	15	,800

Cronbach alfa katsayısı, bir ölçüm aracının maddeleri arasındaki iç tutarlılık düzeyini belirlemek amacıyla kullanılan bir istatistiksel ölçüttür. Bu katsayı, 0 ile 1 arasında değerler almaktadır ve genellikle 0,80’in üzerindeki değerler, ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Gülbüz ve Şahin, 2014). Tablo 1 incelendiğinde, araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K), Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ) ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeğinin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının 0,80’in üzerinde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, söz konusu ölçeklerin yüksek düzeyde güvenilirlik gösterdiği sonucuna varılmaktadır.

3.5. Veri Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi için SPSS 26 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılmıştır.

Google Forms üzerinden yanıtların zorunlu ve seçenekli tutulması nedeniyle eksik veya hatalı veriye rastlanmamıştır. Bu nedenle analize tüm katılımcıların verileri dahil edilmiştir.

İlk olarak katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin betimleyici istatistikler (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) hesaplanmaktadır. Ölçeklerin güvenilirliği için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplanmaktadır. Araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla betimleyici istatistikler (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) hesaplanmaktadır.

Çalışmada kullanılan Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği'nin 5'li likert olması nedeniyle hesaplanan ortalama değerler, eşit sıra aralıklarının belirlenmesi yoluyla incelenmiştir. Bu süreçte Aralık Genişliği = (Dizi Genişliği)/(Yapılacak Grup Sayısı) formülü kullanılmıştır (Tekin, 1996). Elde edilen sonuca göre aralıklar şu şekilde belirlenmiştir; Çok Düşük: 1.00-1.80, Düşük: 1.81-2.60, Orta: 2.61-3.40, Yüksek: 3.41-4.20, Çok Yüksek: 4.21-5.00.

BÖLÜM IV

ANALİZ VE BULGULAR

4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Demografik İstatistikler

Demografik Özellik		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	71	22,0
	Kadın	252	78,0
Yaş	25-34 yaş	72	22,3
	35-44 yaş	182	56,3
	45-54 yaş	61	18,9
	55-64 yaş	8	2,5
Medeni Durum	Evli	252	78,0
	Evli Değil	71	22,0
Sosyo Ekonomik Düzey	Düşük	19	5,9
	Orta	257	79,6
	Yüksek	47	14,6
Eğitim Seviyesi	İlkokul	6	1,9
	Ortaokul	10	3,1
	Lise	39	12,1
	Önlisans	36	11,1
	Lisans	147	45,5
	Yüksek Lisans	74	22,9
	Doktora	11	3,4
Çalışma Durumu	Çalışıyor	234	72,4
	Bir süredir çalışmıyor	74	22,9
	Hiç çalışmadı	15	4,6

Çocuk Sayısı	1 çocuk	140	43,3
	2 çocuk	153	47,4
	3 çocuk	24	7,4
	4+ çocuk	6	1,9

Tablo 2'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğu; kadın (n=252; %78,0), 35-44 yaş aralığında (n=182; %56,3), evli (n=252; %78,0), orta sosyo-ekonomik düzeyde (n=257; %79,6), lisans mezunu (n=147; %45,5), aktif olarak çalışan (n=234; %72,4) ve 2 çocuk sahibi olan (n=153; %47,4) ebeveynlerden oluşmaktadır.

4.2. Tanımlayıcı Analiz Sonuçları

Ebeveyn profillerini oluşturabilmek adına katılımcıların bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeyleri belirlenmiştir. İlgili istatistiksel veriler Tablo 3'te paylaşılmıştır.

Tablo 3. Ölçek Değerlendirmeleri

Ölçek	Kategori	Frekans	Yüzde
Bağlanma Stili	Güvenli	85	26,3
	Güvensiz	238	73,7
Bağlanma Yaralanma Düzeyi	Düşük	275	85,1
	Yüksek	48	14,9

Tablo 3'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan ebeveynlerin diğer ebeveyne bağlanma stili değerlendirildiğinde %26,3'ü güvenli (n=85), %73,7'si güvensiz (n=238) olarak tespit edilmiştir. Ayrıca %85,1 katılımcının ilişkideki bağlanma yaralanma düzeyi düşük (n=275), %14,9'unun bağlanma yaralanma düzeyi yüksek (n=48) olarak belirlenmiştir.

Katılımcıların bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeyleri belirlendikten sonra medeni durum, bağlanma stili ve bağlanma yaralanma düzeyine göre ayırtırmak üzere 8 ebeveyn profili belirlenmiştir. Ebeveyn profillerine ait bilgiler Tablo 4'te paylaşılmıştır.

Tablo 4. Ebeveyn Profillerine Ait Betimsel İstatistikler

Profil	Frekans	Yüzde
Evli, güvenli bağlanma, düşük bağlanma yaralanması	72	22,3
Evli, güvenli bağlanma, yüksek bağlanma yaralanması	2	0,6
Evli, güvensiz bağlanma, düşük bağlanma yaralanması	157	48,6
Evli, güvensiz bağlanma, yüksek bağlanma yaralanması	21	6,5
Evli olmayan, güvenli bağlanma, düşük bağlanma yaralanması	7	2,2
Evli olmayan, güvenli bağlanma, yüksek bağlanma yaralanması	4	1,2
Evli olmayan, güvensiz bağlanma, düşük bağlanma yaralanması	39	12,1
Evli olmayan, güvensiz bağlanma, yüksek bağlanma yaralanması	21	6,5

Tablo 4’te ebeveynlerin verdiği yanıtlara göre profil dağılımları hakkında bilgiler yer almaktadır. Bu sonuçlara göre katılımcı profilinin çoğunluğunu %48,6’lık bir oran ile evli, güvensiz bağlanma, düşük bağlanma yaralanmasına sahip kişiler (n=157) oluşturmaktadır.

4.2.1. Evli, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Düşük Birinin Ebeveyn Çocuk İlişisine Yönelik Bulgular

Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini incelemek amacıyla yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. Evli, Güvenli Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	72	4,5	0,3	3,8	5
Olumsuz İlişki		2,9	0,7	1,2	4,6

Tablo 5'te görüldüğü üzere, evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin ($f=72$) ebeveyn-çocuk ilişkisinde olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,5 ($ss=0,3$) olarak bulunmuştur. Bu bulgu söz konusu bireylerin ebeveyn-çocuk olumlu ilişkilerinin çok yüksek düzeyde olduğunu, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama konusunda oldukça etkin olduklarını ve çocuklarıyla geçirdikleri zamandan keyif aldıklarını göstermektedir.

Bu grubun olumsuz ilişki puan ortalaması ise 2,9 ($ss=0,7$) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç ise çocuklarıyla yaşadıkları çatışmaların üstesinden gelmekte orta düzeyde zorluk yaşadıklarını göstermektedir. Ortalama değer verileri baz alındığında evli bireyler arasında çocuklarıyla yaşadığı çatışmaların en iyi üstesinden gelebilen katılımcılar bu profile ait bireylerdir.

4.2.2. Evli, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişisine Yönelik Bulgular

Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerden elde edilen bulgular Tablo 6'te yer almaktadır.

Tablo 6. Evli, Güvenli Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	2	4,7	0,2	4,5	4,8
Olumsuz İlişki		3,5	0,1	3,4	3,6

Tablo 6'te yer alan verilere göre, evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin (f=2) ebeveyn-çocuk ilişkisinde olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,7 (ss=0,2) olarak bulunmuştur. Ortalama değere göre bu bireylerin olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi çok yüksek düzeydedir. Başka bir deyişle evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek katılımcıların, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama konusunda yüksek derecede etkin olduklarından ve çocuklarıyla geçirdikleri sürede memnun olduklarından bahsedilebilmektedir. Evli katılımcılar baz alındığında çocuklarıyla kurdukları olumlu ilişki düzeyi en yüksek olan ebeveynler, bu profile ait olanlardır.

Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan ebeveynlerin olumsuz ilişki puan ortalaması ise 3,5 (ss=0,1) olarak hesaplanmıştır. Bu veri ise olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkilerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, yaşadıkları çatışmalarda oldukça zorlandıklarına işaret etmektedir. Ortalama değerler baz alındığında tüm katılımcılar arasında çatışmalarla baş etme noktasında en çok zorlanan grup bu ebeveynlerdir.

4.2.3. Evli, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması

Düşük Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular

Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini incelemek amacıyla yapılan analizlerden elde edilen bulgular Tablo 7'te sunulmaktadır.

Tablo 7. Evli, Güvensiz Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	157	4,2	0,6	1,5	5
Olumsuz İlişki		3	0,8	1,2	5

Tablo 7 incelendiğinde, evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin ($f=157$) ebeveyn-çocuk ilişkisi değerlendirildiğinde olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,2 ($ss=0,6$) bulunmuştur. Bu sonuç bu ebeveynlerin çocuklarıyla olumlu ilişkilerinin yüksek düzeyde olduğunu, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamada oldukça etkin ve yetkin olduklarını göstermektedir.

İlgili grubun olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi puan ortalaması ise 3 ($ss=0,8$) olarak belirlenmiştir. Buna göre bu bireylerin olumsuz ilişkilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük ebeveynlerin çocuklarıyla yaşadıkları çatışmaların zaman zaman üstesinden gelebildikleri ancak aynı zamanda zorlandıklarından bahsedilebilmektedir.

4.2.4. Evli, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular

Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerden elde edilen bulgular Tablo 8'da yer almaktadır.

Tablo 8. Evli, Güvensiz Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	21	4,2	0,4	3,3	5
Olumsuz İlişki		3,1	0,8	2	4,6

Tablo 8'te yer alan verilere göre, evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin ($f=21$) ebeveyn-çocuk ilişkisinde olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,2 ($ss=0,4$) olarak bulunmuştur. Bu verilere göre bu katılımcıların ebeveyn-çocuk olumlu ilişkisi yüksek düzeydedir. Başka bir deyişle bu grup yüksek düzeyde çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamakta ve bu süreçten keyif almaktadır.

Grubun olumsuz ilişki puan ortalaması ise 3,1 ($ss=0,8$) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, bu katılımcıların orta düzeyde olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisine sahip olduğunu göstermektedir. Çocuklarıyla yaşadıkları çatışmaların bazen üstesinden gelebildikleri ancak aynı zamanda zorlandıklarına işaret etmektedir.

4.2.5. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Düşük Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişisine Yönelik Bulgular

Evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini incelemek amacıyla yapılan analizlerden elde edilen bulgular Tablo 9'de sunulmaktadır.

Tablo 9. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	7	4,2	0,2	3,9	4,5
Olumsuz İlişki		2,6	0,8	1,6	3,6

Tablo 9'deki verilere göre, evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin (f=7) ebeveyn-çocuk ilişkisindeki olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,2 (ss=0,2) olarak bulunmuştur. Bu katılımcıların çocuklarıyla yüksek düzeyde olumlu ilişki kurabildikleri, çocuklarının yüksek düzeyde ihtiyaçlarını karşılayabildikleri sonucuna ulaşılabilmektedir.

Diğer taraftan, olumsuz ilişki puanlarının ortalaması 2,6 (ss=0,8) olarak saptanmıştır. Bu ebeveynlerin düşük düzey olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisine sahip olduklarına işaret etmektedir. Yaşadıkları çatışmaların ve zorlukların çoğunlukla üstesinden gelebilmektedirler.

4.2.6. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişisine Yönelik Bulgular

Evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerden elde edilen bulgular Tablo 10'de yer almaktadır.

Tablo 10. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	4	4,2	0,5	3,5	4,8
Olumsuz İlişki		2,5	1,1	1	3,6

Tablo 10'deki verilere bakıldığında, evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin ($f=4$) ebeveyn-çocuk ilişkisindeki olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,2 ($ss=0,5$) olarak saptanmıştır. Bu sonuç, bu gruptaki ebeveynlerin yüksek düzeyde olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisine sahip olduklarını, çocuklarının ihtiyaçlarını yüksek düzeyde karşılayabildiklerini göstermektedir.

Olumsuz ilişki puanlarının ortalaması ise 2,5 ($ss=1,1$) olarak belirlenmiştir. Buna göre evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi düşük düzeydedir. Çocuklarıyla etkileşimleri sırasında karşılaştıkları zorlukların çoğunlukla üstesinden gelebilmektedirler.

4.2.7. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Düşük Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular

Evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini incelemek amacıyla yapılan analizlerden elde edilen bulgular Tablo 11'da sunulmaktadır.

Tablo 11. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	39	4,1	0,7	1	5
Olumsuz İlişki		2,8	0,9	1	5

Tablo 11'daki verilere göre, evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin ($f=39$) ebeveyn-çocuk ilişkisindeki olumlu

ilişki puanlarının ortalaması 4,1 (ss=0,7) olarak bulunmuştur. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkileri yüksek düzeydedir ve çocuklarının ihtiyaçlarını çoğunlukla etkin ve yeterli düzeyde karşılayabilmektedirler.

Diğer taraftan, olumsuz ilişki puanlarının ortalaması 2,8 (ss=0,9) olarak saptanmıştır. Bu da, bu katılımcıların olumsuz ebeveyn-çocuk ilişki düzeylerinin orta olduğunu; çocuklarıyla yaşadıkları çatışmalar sonucu zaman zaman zorlandıkları ancak baş edebildiklerini göstermektedir.

4.2.8. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişisine Yönelik Bulgular

Evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerden elde edilen bulgular Tablo 12'da yer almaktadır.

Tablo 12. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	21	4,1	0,7	2,5	5
Olumsuz İlişki		3	0,6	2	4,2

Tablo 12'daki verilere bakıldığında, evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin (f=21) ebeveyn-çocuk ilişkisindeki olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,1 (ss=0,7) olarak saptanmıştır. Bu durum yüksek düzey ebeveyn-çocuk ilişkisine sahip olduklarını ve çocuklarıyla oldukça etkin ve yetkin bir şekilde etkileşim kurabildiklerini göstermektedir.

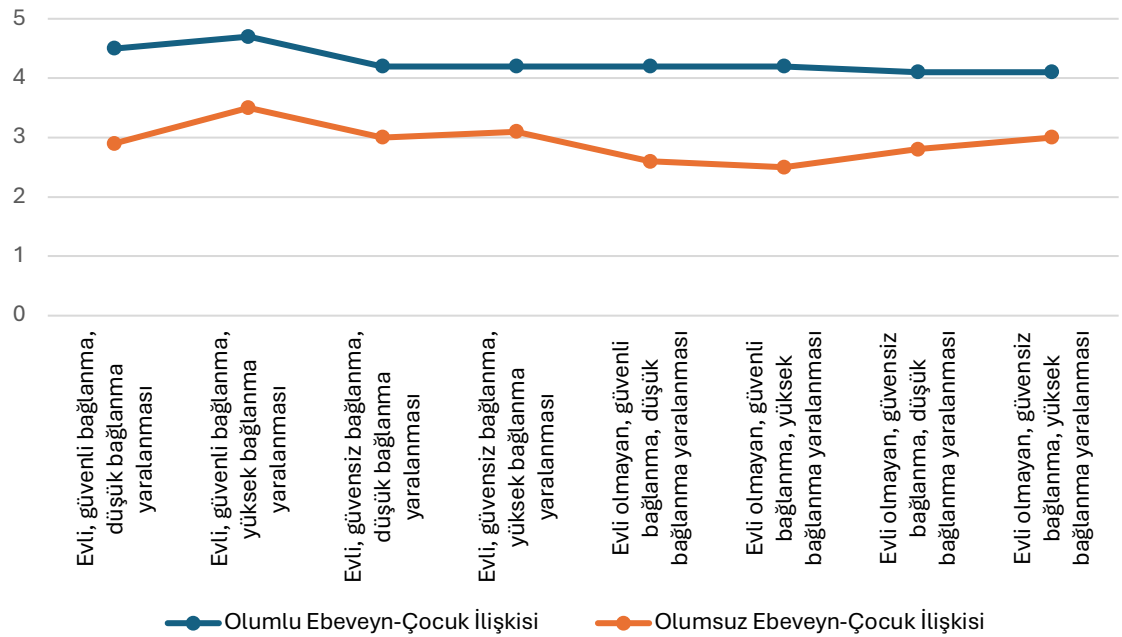
Olumsuz ilişki puanlarının ortalaması 3 (ss=0,6) olarak belirlenmiştir. Bu sonuç, evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan ebeveynlerin olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkilerinin orta düzey olduğunu göstermektedir. Bu ebeveynlerin çocuklarıyla zaman zaman zorluklarla karşılaşabildiklerini ve olumsuz etkileşim yaşayabildiklerini ortaya koymaktadır.

Evli bireylerde güvensiz bağlanma stiline sahip olanların sayısı (f=178), güvenli bağlanma stiline sahip olanlardan (f=74) fazladır. Evli olmayan bireyler de benzer şekilde arasında da güvensiz bağlanma stiline sahip olanların sayısı (f=120), güvenli bağlanma stiline sahip olanlardan (f=22) daha fazladır.

Evli bireylerde düşük bağlanma yaralanmasına sahip katılımcıların sayısı (f=229), yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanlardan (f=23) fazladır. Evli olmayan bireylerde de düşük bağlanma yaralanması olanların sayısı (f=92), yüksek bağlanma yaralanması olanlara (f=50) göre daha yüksektir.

Analiz sonucunda elde edilen Ebeveyn Çocuk İlişkisine yönelik ortalama değerler Grafik 1’de sunulmuştur.

Grafik 1. Ortalama Değerlere Göre Ebeveyn-Çocuk İlişkisine Ait Saçılım Grafiği

Grafik 1’de yer alan ortalama değer verilerine göre, evli bireylerde en yüksek ortalama olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi puanı ($\bar{x}=4,7$), güvenli bağlanma stiline ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanlarda görülmektedir. Evli olmayan bireylerde ise en yüksek ortalama olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi puanları ($\bar{x}=4,2$), güvenli bağlanma stiline sahip olanlarda bağlanma yaralanması düzeyinden bağımsız olarak gözlenmektedir.

Ortalama olumsuz ebeveyn-çocuk ilişki puanını incelediğimizde ise evli olanlarda en düşük ortalama puan ($\bar{x}=2,9$) güvenli bağlanma stiline ve düşük bağlanma yaralanmasına sahip olanlarda görülmektedir. Evli olmayanlarda ise en düşük olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi puanı ($\bar{x}=2,5$) güvenli bağlanma stili ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanlarda görülmektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu çalışma ebeveyn çocuk ilişkisini ebeveynin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeylerine göre incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma, genel tarama modellerinden tekil tarama modeline dayanmaktadır. Veriler demografik bilgiler formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu, Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği aracılığıyla elde edilmiştir. Çalışmada, katılımcıların demografik özellikleri ortaya konulmuş, ölçeklerle toplanan verilerin geçerlilik analizi yapılmış ve araştırma sorularına yanıt vermek amacıyla tanımlayıcı istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir.

Analiz bulgularına göre medeni durum fark etmeksizin güvensiz bağlanma stiline sahip katılımcıların, güvenli bağlananlara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, bağlanma temelli müdahalelerin ve ebeveynlik becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimlerin önemini ortaya koymaktadır. Bağlanma yaralanma düzeylerini incelediğimizde ise bağlanma yaralanma düzeyi düşük olan katılımcı sayısı, bağlanma yaralanma düzeyi yüksek olanlara göre daha fazladır.

Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması yüksek olan bireyler, ebeveynlik rollerinde en yüksek yetkinliği göstermektedirler. Bu bireyler, çocuklarıyla olumlu ve destekleyici ilişkiler kurmakta, onların duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde yanıtlamaktadırlar. Bağlanma yaralanması yüksek olmasına rağmen bu grupta olumlu ebeveyn-çocuk ilişkilerinin yüksek olmasının bir nedeninin yeterli sosyal destek almaları olabileceği varsayılmıştır. Yeterli sosyal desteğin ebeveyn-çocuk ilişkisini olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Aksoy & Diken, 2009; Özbey, 2012). Diğer bir nedeninin ise bağlanma yaralanma düzeyleri yüksek olduğu için çocuklarını, yaşadıkları olumsuz yaralanma deneyiminden koruma içgüdülerinden kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Ebeveynler çocuklarını ekonomik, sosyolojik veya psikolojik olumsuz olgulardan koruyabilmek için aşırı ilgili ve korumacı davranabilmektedirler (Güçlü & Çok, 2021; Özdemir, 2023). Alan

yazınına göre ebeveynlerin bağlanma yaralanması arttıkça ebeveyn-çocuk ilişkisi olumsuz yönde etkilenmektedir (Karaman & Akdağ Aycibin, 2024). Benzer şekilde bu bireylerin olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, bu ebeveynlerin çocuklarıyla sıklıkla olumsuz etkileşimler yaşayabildiğini göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre ebeveyn-çocuk uyumsuzluklarında en çok zorluk yaşayan ebeveynler evli, güvenli bağlanma özelliklerine ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanlardır. Ancak bağlanma yaralanma düzeylerinin yüksek olmasına karşın güvenli bağlanma stiline sahip olmalarının, olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisini pozitif yönde etkilemiş olabileceği düşünülmüştür. Çünkü güvenli bağlanma, bu bireylerin ebeveynlik becerilerini desteklemekte ve çocuklarıyla olan etkileşimlerinde duyarlı ve ilgili olmalarını sağlamaktadır (Doksat ve Çiftçi, 2016).

Çalışma bulguları, bağlanma yaralanmasından bağımsız bir şekilde evli olmayan ve güvenli bağlanma stiline sahip ebeveynlerin yüksek yetkinliğe ve etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç alanyazına uyum sağlamaktadır. Birliktelikleri sonlansa dahi anne-baba arasında sağlıklı bir iletişim olduğunda ve çocuğun ihtiyaçları karşılandığında çocuğun bağlanma şekli, boşanma deneyiminden etkilenmemektedir (Eraslan & Güney Karaman, 2023). Evli olmayan ve güvenli bağlanan ebeveynlerin olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi düşük düzeyde saptanırken, yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanların ebeveyn-çocuk ilişkisi ortalama değerlere göre daha düşüktür. Düşük düzey olması, evli olmayan ancak güvenli bağlanma stiline sahip ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimde görece daha az zorluklarla karşılaştığını göstermektedir. Bu bulgu, yüksek bağlanma yaralanmasına sahip kişilerin çocuklarını olumsuz psikolojik, sosyal, ekonomik etkenlerden koruyabilmek adına, çocuklarına daha korumacı davranmaları ve çocuklarıyla daha az çatışmalarından kaynaklanabilmektedir (Güçlü & Çok, 2021; Özdemir, 2023). Güvenli bağlanmanın sağladığı olumlu etkiyle, bu bireylerin genel olarak çocuklarıyla olumlu ve destekleyici ilişkiler kurabildikleri düşünülmüştür (Tüzün ve Sayar, 2006)

Evli bireyler ele alındığında güvenli bağlanma stiline ve düşük bağlanma yaralanmasına sahip ebeveynler, çocuklarıyla yaşadığı zorluklarla görece daha sağlıklı baş etmektedirler. Bu bulgu literatürle uyumludur. Ebeveyn-çocuk ilişkisi, bağlanma

yaralanma düzeyi ile negatif yönlü bir ilişkiye sahip olduğu bilinmektedir (Karaman & Akdağ Aycibin, 2024).

Evli ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olan ebeveynlere nazaran evli olmayanlar, çocuklarıyla görece daha az çatışma yaşamaktadır. Güvenli bağlanma özelliklerine sahip bireyler ise ebeveynlik rollerini daha etkin ve yetkin bir şekilde sürdürmektedirler. Güvensiz bağlanma, bu bireylerin ebeveynlik becerilerini olumsuz etkilemekte ve çocuklarıyla olan etkileşimlerinde duyarlılık, tutarlılık ve duygusal erişilebilirlik açısından sorunlara yol açmaktadır (Alkış ve arkadaşları, 2022).

Evli ve evli olmayan ebeveynlerin ebeveyn-çocuk ilişkilerine baktığımızda ise evli olan ebeveynlerin evli olmayanlara göre hem olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisinde hem de olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisinde görece daha etkin olduğu görülmektedir. Ancak katılımcı sayısının karşılaştırmalı bir analiz için yeterli olmaması sebebiyle bu doğru bir çıkarım olmayacaktır. Evli ve evli olmayanlar karşılaştırıldığında sadece güvensiz bağlanan ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip ebeveyn sayısı her iki grupta da eşittir. Bu iki gruba ait olumlu ve olumsuz ebeveyn-çocuk ilişki ortalamaları görece benzerdir. Benzerlik literatürle uyumludur. Çocukların bağlanma örüntüleri, ebeveynlerinin medeni durumlarından bağımsız olarak, ebeveynleriyle olan iletişimleriyle şekillenmektedir (Eraslan & Güney Karaman, 2023).

Sonuçlara göre ebeveynlerin olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi yüksek veya çok yüksek düzeydedir. Bunun sebebinin katılımcıların daha önceden psiko-eğitim süreçlerine katılmış olabileceklerinden veya ölçekleri tamamlarken olumsuz değerlendirilme kaygısı nedeniyle daha olumlu yanıtlar vermiş olabileceklerinden kaynaklandığı düşünülmüştür (Doğan, 2009). Ek olarak hem olumlu hem olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisine dair soruları yanıtlarken katılımcıların kültürel olarak, hatta jenerasyon olarak ebeveynliği ve çalışma sorularında yer alan diğer terimleri nasıl yorumladığı bulguları etkileyebilmektedir (Batu & Tos, 2022).

Araştırma bulguları, bağlanma stillerinin ve bağlanma yaralanmasının, bireylerin ebeveynlik yeterliliklerini ve çocuklarıyla olan ilişkilerini şekillendirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Güvenli bağlanma, ebeveynlik becerilerini desteklemekte ve olumlu ebeveyn-çocuk ilişkilerini teşvik etmektedir. Yüksek bağlanma yaralanması, mevcut ebeveyn-çocuk ilişkisine olumsuz yansımaktadır.

Çalışmanın bulguları, literatürdeki diğer araştırmaların sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Örneğin, Mikulincer ve Shaver (2007), güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ebeveynlik rollerinde daha yetkin ve duyarlı olduklarını, çocuklarıyla olumlu ve destekleyici ilişkiler kurduklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada da güvenli bağlanma özelliklerine sahip ebeveynlerin, ebeveyn-çocuk ilişkisinde en olumlu sonuçlara sahip oldukları görülmüştür.

Bağlanma yaralanmasının ebeveynlik üzerindeki etkisine ilişkin bulgular da literatürle uyumludur. Örneğin, Şahbudak (2018), olumsuz bağlanma deneyimlerinin, bireylerin ebeveynlik becerilerini olumsuz etkileyebileceğini ve ebeveyn-çocuk ilişkisinde sorunlara yol açabileceğini belirtmişlerdir. Bu çalışmada da yüksek bağlanma yaralanmasının, hem güvenli hem de güvensiz bağlanma stillerine sahip ebeveynlerde, ebeveyn-çocuk ilişkisini olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

Sonuç olarak bu çalışmanın bulgularının literatür ile uyum gösterdiği söylenebilir. Çalışma sonunda uygulayıcılar ve araştırmacılara aşağıdaki öneriler sunulabilir:

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma bulguları evli ve güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ebeveynlik rollerinde en yüksek yetkinliğe sahip olduklarını, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabildiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum bağlanma yaralanma düzeyine göre değişmemektedir. Ancak aynı zamanda çocuklarıyla sıklıkla uyuşmazlık da yaşayabilmektedirler.

Araştırma sonuçlarına göre yüksek bağlanma yaralanmasına sahip, evli ve güvenli bağlanan ebeveynler, çocuklarıyla yaşadıkları uyuşmazlıklarda en çok zorlanan ebeveynlerdir. Düşük bağlanma yaralanmasına sahip olanlar yaşanan çatışmalarda görece daha az zorlanmaktadır.

Evli olmayan, güvenli bağlanan ebeveynler de bağlanma yaralanma düzeylerinden bağımsız olarak çocuklarıyla kurdukları iletişimde çocuklarının ihtiyaçlarını yüksek yetkinlikte karşılayabilmektedirler. Bu ebeveynler çocuklarıyla düşük düzeyde çatışma yaşamaktadırlar. Evli olmayan, güvenli bağlanan ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip ebeveynler çocuklarıyla yaşadıkları çatışmalarda düşük bağlanma yaralanmasına sahip olanlara nazaran görece daha az zorluk yaşamaktadırlar.

Evli olmayan ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip ebeveynler, evli ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip ebeveynlere göre çocuklarıyla daha az çatışma yaşamaktadırlar.

Evli olan ebeveynlerin çocuklarıyla hem olumlu hem de olumsuz ilişki düzeyleri evli olmayanlara nazaran görece daha yüksek düzeyde çıkmıştır. Ancak profillere ait katılımcı sayıları eşit olmaması nedeniyle bulgunun anlamlı olmadığı düşünülmüştür. Evli olan ve evli olmayan ebeveyn profilleri arasında eşit katılımcı sayısı bulunan güvensiz bağlanan ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip ebeveynlerin

çocuklarıyla görece benzer düzeyde zorluk yaşadıkları ve görece benzer düzeyde çocuklarının ihtiyaçlarını karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler:

- Ebeveynlere, bağlanma stillerinin ve bağlanma yaralanmasının ebeveynlik üzerindeki etkileri hakkında bilgi ve farkındalık kazandıracak eğitimler düzenlenebilir. Bu sayede, ebeveynler kendi bağlanma özelliklerinin ve yaşantılarının ebeveynlik rollerine nasıl yansıdığını anlayabilir ve gerektiğinde profesyonel destek alabilirler.
- Evli ebeveynler, eşleriyle ilişkilerini daha sağlıklı bir düzeye getirebilmek, farkındalık kazanabilmek için düzenli çift veya aile terapisine başvurabilirler.
- Evli olmayan ebeveynler, çocuklarıyla ilgili kurdukları ilişkiyi daha sağlıklı bir noktaya taşıyabilmek adına düzenli iletişim veya aile terapisine başvurabilirler.
- Ailelerdeki ebeveyn-çocuk ilişki düzeyleri ve ebeveynler arasındaki iletişimin niteliği uzman kişilerce düzenli periyodlarla değerlendirilebilir ve sonuçlarına göre geri bildirim verilebilir. Yetkililer tarafından bu süreçle ilgili düzenli bir takip sistemi oluşturulabilir. Bu süreçte ebeveynler ihtiyaç duydukları içerikler hakkında uzman kişilerce psikoeğitimlerle desteklenebilir.
- Boşanma sürecindeki ebeveynlerin boşanma sürecinde ve boşanma sonrası süreçte yaşayabilecekleri zorluklarla ilgili danışabilecekleri merkezler oluşturulabilir. Bu merkezlerde ebeveyn-çocuk ilişkisi ile ilgili psikoeğitimler düzenlenebilir, grup terapileri gerçekleştirilebilir.
- Gelecek çalışmalarda bağlanma yaralanması ve helikopter ebeveyn stili arasında bir ilişki olup olmadığına bakılabilir ve ebeveyn davranış örüntülerine daha detaylı ışık tutulabilir. Helikopter ebeveyn stili kısaca çocuğa aşırı ilgi gösterme, yoğun bir şekilde çocuk odağında planlar yapma, çocuğa karşı fazla korumacı ve mükemmeliyetçi davranma örüntüsü şeklinde tanımlanmaktadır (Gençdoğan & Gülbahçe, 2021).

- Daha büyük bir örneklem grubuyla medeni durum, bağlanma düzeyi ve bağlanma yaralanma düzeyi ile ilgili karşılaştırmalı analiz yapılabilir.

KAYNAKÇA

Ainsworth, M. D. S. (1969). Individual Differences in Strange-Situational Behaviour of One-Year-Olds. *Johns Hopkins Univ.*, Baltimore, MD.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., Wall, S. (1978). Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation. Hillsdale, NJ: Erlbaum. development. *American psychologist*, 46(4), 333.

Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American psychologist*, 44(4), 709.

Ainsworth, M. S., & Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American psychologist*, 46(4), 333.

Aksoy, V., & Diken, İ. H. (2009). Rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz yeterlik algılarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(3), 709-720.

Alkış, A., İlgün, Y., & Şahin Acar, B. (2022). Annelerin Bağlanma Stili ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasında Duygu Odaklı Ebeveynlik Stillerinin Aracı Rolü. 3. *Gelişim Psikolojisi Sempozyumunda sunulmuştur*. Ankara, Türkiye.

Almeida, D. M., Wethington, E., & Chandler, A. L. (1999). Daily transmission of tensions between marital dyads and parent-child dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 49-61.

Alsop-Shields L, & Mohay H. (2001). John Bowlby and James Robertson: theorists, scientists and crusaders for improvements in the care of children in hospital. *Journal*

of *Advanced Nursing* (Wiley-Blackwell), 35(1), 50–58.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1046/j.1365-2648.2001.01821.x>

Amato, P. R. (1994). Life-Span Adjustment of Children to Their Parents' Divorce. *The Future of Children*, 4(1), 143–164. <https://doi.org/10.2307/1602482>

Antalyalı, Ö. L. ve Özkul, A. S. (2016). Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Kısa Formu'nun (YIYE-II-KF) Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(Ek.1), 78-87.

Atsan Çakır, E., Vural Batik, M., & Çakır, E. (2023). Kadınlarda Bağlanma Stilleri Ve Sinderella Sendromu. *Electronic Journal of Social Sciences*, 22(88), 1653–1666. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.17755/esosder.1276457>

Aytaç, B., Çen, S., ve Yüceol, G. P. (2018). Araştırma Yazıları Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Çocuk ve Ruh Sağlığı Dergisi*, 25(3).

Bakkaloğlu, H. (2010). *Erken Çocukluk Eğitimi. İbrahim Diken* (Ed.), Erken çocukluk Dönemi Öğretmeninin Özellikleri içinde (s. 482-515). Ankara: Pegem.

Bartholomew, K., Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, 61(2), 226.

Batu, M., & Tos, O. (2022). Kültürel Değişim Temelinde X ve Z Kuşağının Ebeveynlik Algısı: Zmet Tekniği Temelinde Bir Analiz. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (38), 194-217.

Bertan, M., Haznedaroğlu, D., Koln, P., Yurdakök, K., & Güçiz, B. D. (2009). Ülkemizde erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaların derlenmesi (2000-2007). *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 52(1), 1–8.

Bowlby, J. (2012). *Bağlanma*. (Çev. T. V. Soylu). Pinhan Yayıncılık. (Orijinal yayın tarihi 1969).

Bowlby, J. (1944). Forty-four juvenile thieves: Their characters and home life. *International Journal of Psychoanalysis*, 25(19-52), 107-127.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Seperation Anxiety and Anger*.

Bowlby, J. (1979). *The making and breaking of aflectional bonds*. London: Tavistock.

Bowlby, J. (2014). *Ayrılma* (1. Baskı). (Çev. M. Günay). Pinhan Yayıncılık (Orijinal eserin basım tarihi 1973).

Brennan, K. A., & Shaver, P. R. (1998). Attachment styles and personality disorders: Their connections to each other and to parental divorce, parental death, and perceptions of parental caregiving. *Journal of personality*, 66(5), 835-878.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Carr, E., & Cortina, M. (2011). Heinz Kohut and John Bowlby: The Men and Their Ideas. *Psychoanalytic Inquiry*, 31(1), 42–57.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1080/07351690.2010.512847>

Çelebi, E. Z., & Çayır, G. (2021). Ebeveyn-Bebek bağlanmasını etkileyen faktörler: Lisansüstü tezler incelenerek yapılan bir sistematik derleme. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 7(1), 23-47.

Çetiner, E. S., Sümer, N., Sakman, E., & Engin, S. S. (2019). Anne Ve Babaların Ortak Ebeveynlik Davranış Ve Algılarının Romantik Bağlanma İle İlişkisi. *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 59(1), 717–741.

Dehghani, M., Dehghani, Y. (2023). Comparison of Attachment Injury Resolution Model and Integrative Couple Therapy on Trust Reconstruction among the Injured Women by Marital Infidelity. *American Journal of Family Therapy*, 51(3), 283–301. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1080/01926187.2021.1967223>

Demirdağ, M. F. (2017). Bağlanma Teorisi'nin Kökenleri: John Bowlby ve Mary Ainsworth. *Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 76-90.

Demirli, C., & Kendir, M. (2016). Evlilik doyumu üzerinde anne baba tutumunun etkisinin incelenmesi. *Education Sciences*, 11(3), 96-113.

Demirtaş Zorbaz, S. (2018). Ebeveyn Özyetkinliğinin Yordayıcısı Olarak Ebeveyn Çocuk İlişkisi. *Buca Faculty of Education Journal / Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 144–153.

Doğan, T. (2009). *Bilişsel ve kendini değerlendirme süreçlerinin sosyal anksiyete açısından incelenmesi*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi.

Doğan, T., & Aydın, F. T. (2021). Mutlu Çocuklar Mutlu Yetişkinler mi Oluyor? *Journal of Human & Society / İnsan ve Toplum*, 11(1), 69–85. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.12658/M0437>

Doksat, N. G., & Çiftci, A. D. (2016). Bağlanma ve Yaşamdaki İzdüşümleri. *Archives Medical Review Journal / Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 25(4), 489–501. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.17827/aktd.253561>

Duschinsky, R. (2018). Disorganization, Fear and Attachment: Working Towards Clarification. *Infant Mental Health Journal*, 39(1), 17–29. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1002/imhj.21689>

Eraslan, Ş. (2023). Evli Ve Boşanmış Babaların Çocuklarıyla İlişkilerine Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Buca Faculty of Education Journal / Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 57, 1930–1952.

Eraslan, Ş., Güney Karaman, N. (2023). Ebeveyni Birlikte ve Ayrı olan Okul Öncesi Dönem Çocukların Bağlanmalarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 56(3), 1139–1182.

Erdim, L., & Ergün, A. (2016). Boşanmanın ebeveyn ve çocuk üzerindeki etkileri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 3(1), 78-84.

Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 350-365.

Gao, F., Cong, Y., Xiao, M., Xu, Y., Dong, S., Yu, Z., & Han, L. (2024). The relationship between cognitive defusion, marital satisfaction, and the parent-child relationship: an analysis through APIM and CFM. *Current Psychology*, 1–12. <https://doi-org.ezproxy.ticaret.edu.tr/10.1007/s12144-024-06995-2>

Gençdoğan, B., Gülbahçe, A. (2021). Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Doyumunun Bir Yordayıcısı Olarak Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 66-98.

Gibby, J. G., & Whiting, J. B. (2023). Insecurity, Control, and Abuse: What Attachment Theory Can Teach Us About Treating Intimate Partner Violence. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 45(1), 93–105. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1007/s10591-021-09623-4>

Gottman, J. M. (1994). *An agenda for marital therapy*. In S. M. Johnson & L. S. Greenberg (Eds.), *The heart of the matter: Perspectives on emotion in marital therapy* (pp.256-296). New York: Brunner/Mazel.

Güçlü, C. H., & Çok, F. (2021). Helikopter anababalık ve gençler üzerindeki gelişimsel etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 4(8), 134-150.

Günay, A. R., & Erdem, A. (2021). Evlilik Uyumunu, Çocuk Yetiştirme Tutumu Ve Aile İşlevselliği Arasındaki İlişki. *Ekev Academic Review / Ekev Akademi Dergisi*, 25(86), 149–169.

Gürmen, M. S. (2019). Çocukla Gelen ve Hiç Bitmeyen İlişki: Ortak Ebeveynlik. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22(44), 15–31.

Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511.

Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994a). Attachment as an Organizational Framework for Research on Close Relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1. https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1207/s15327965pli0501_1

Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994b). Deeper into attachment theory. *Psychological Inquiry*, 5(1), 68-79.

Hetherington EM, Clingempeel WG (1992) I. Coping with Marital Transitions: A family systems perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 57: 1–207.

IRB Media. (2021). Summary of Amir Levine and Rachel Heller's Attached. *IRB Media*. Accessed March 31, 2024. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2694/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=2749317&site=ehost-live>.

Johnson, S. M. (1996). *The practice of emotionally focused marital therapy: Creating connection*. Brunner/Mazel.

Johnson, S. M. (2008). *Hold me tight: Seven conversations for a lifetime of love*. Little, Brown and Company.

Johnson, S. M. (2013). *Broken bonds: An emotionally focused approach to infidelity*. In *Handbook of the clinical treatment of infidelity* (pp. 17-29). Routledge.

Johnson, S. M., Makinen, J. A., Millikin, J. W. (2001). Attachment Injuries in Couple Relationships: A New Perspective on Impasses in Couples Therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*, 27(2), 145–155.

Kaplan, B., & Aksel, E. Ş. (2013). Ergenlerde Bağlanma ve Saldırganlık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(1), 20-49. <https://doi.org/10.7816/nesne-01-01-02>

Kara, B. (2020). *Ergenlerin ebeveyn ve akran bağlanma düzeyleri ile depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi.

Karaman, A., & Akdağ Aycibin, S. F. (2024). Evlilikte Bağlanma Yaralarının Anne-Baba Bebek Bağlanması Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *Ulusal Özgün Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 17-27.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.

Karbowa-Plowens, M. (2023). Attachment styles, coping with stress, and social support among cancer patients. *Contemporary Oncology / Współczesna Onkologia*, 27(2), 95–100. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.5114/wo.2023.130015>

Karen, R (1994), *Becoming Attached*. New York: Warner.

Kaya, A. G., & Buğa, A. (2021). Anne Babaların Ebeveyn Davranışlarının Ve Evlilik Doyumlarının İncelenmesi. *Journal of Social Policy Studies / Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(51), 371–410. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.21560/spcd.vi.645465>

Kerig, P. K., Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (1993). Marital quality and gender differences in parent-child interaction. *Developmental Psychology*, 29(6), 931.

Korkut, Y. (2003). Bir geiş krizi olarak boşanma. *Psikoloji alışmaları*, 23, 99-112.

Lafontaine, M.-F., Bolduc, R., Lonergan, M., Clement, L. M., Brassard, A., Bureau, J.-F., Godbout, N., & Péloquin, K. (2023). Attachment Injury Severity, Injury-related Stress, Forgiveness, and Sexual Satisfaction in Injured Adult Partners. *Journal of Sex Research*, 60(8), 1138–1147.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1080/00224499.2022.2086677>

Lander, A. (2020). Toward an understanding of the complexities surrounding forgiveness among men struggling with paternal attachment injury. *Journal of Family Studies*, 26(2), 188–207.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1080/13229400.2017.1366351>

Lansford, J. E. (2009). Parental divorce and children's adjustment. *Perspectives on psychological science*, 4(2), 140-152.

Lieneman, C., Kohlhoff, J., Cibralic, S., Wallace, N., Hawkins, E., Morgan, S., & McNeil, C. B. (2022). Observational Measurement of Attachment in Toddlers with Disruptive Behavior Using the Strange Situation Procedure and Attachment Q-Set. *Journal of Child and Family Studies*, 31(12), 3385–3404.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1007/s10826-022-02429-4>

Lonergan, M., Brunet, A., Rivest, B. M., & Groleau, D. (2021). Is romantic partner betrayal a form of traumatic experience? A qualitative study. *Stress & Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 37(1), 19–31.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1002/smi.2968>

Main, M., & Solomon, J. (1986). Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern. In T. B. Brazelton & M. W. Yogman (Eds.), *Affective development in infancy* (pp. 95–124). Ablex Publishing.

Mantova, K. S. (2022). Attachment Styles in Adult Relationships. *Knowledge: International Journal*, 55(1), 167–171.

Marshall, S. W., Albery, I. P., & Frings, D. (2018). Who stays in addiction treatment groups? Anxiety and avoidant attachment styles predict treatment retention and relapse. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 25(4), 525–531.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1002/cpp.2187>

Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in Adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York: Guilford Press.

Mitchell, E. A., Wittenborn, A. K., Timm, T. M., Blow, A. J. (2021). Examining the Role of the Attachment Bond in the Process of Recovering from an Affair. *American Journal of Family Therapy*, 49(3), 221–236.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1080/01926187.2020.1791763>

Mısırlı, G. N., & Karakuş, Ö. (2024). Grief in Children within the Framework of Attachment Theory. *Current Approaches in Psychiatry / Psikiyatride Guncel Yaklasimlar*, 16(1), 126–137.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.18863/pgy.1243304>

Myers, S., & Pianta, R.C. (2008). Developmental commentary: Individual and contextual influences on the student-teacher relationships and children's early problem behaviors. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 37, 600–608.

Nur, İ. (2020). *Okul öncesi çocuklarının ebeveynleri, öğretmenleri ve arkadaşları ile ilişkilerinde sahip oldukları zihinsel temsillerinin okula uyumla ilişkisi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi.

Oberoi, N., Desai, G., & Satyanarayana, V. A. (2023). ‘Attachment is such a core issue’: Therapist perspectives on attachment injuries in marriages in India. *Counselling & Psychotherapy Research*, 1. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1002/capr.12725>

Okçu, Ö. (2023). *Çocukluk çağı travmaları, yetişkin bağlanma stilleri ve eş seçme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi.

Osborne, L. N., & Fincham, F. D. (1996). Marital conflict, parent-child relationships, and child adjustment: Does gender matter?. *Merrill-Palmer Quarterly* (1982-), 48-75.

Öngel Atar, A., Yalcin, O., Uygun, E., Erdoğan, A., & Çiftçi Demirci, A. (2016). Madde Kullanım Bozukluğu Olan Ergenlerde Aile İşlevlerinin, Çift Uyumunun ve Anne Baba Tutumunun Değerlendirilmesi. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 53(1), 38–44.

Öngider Gregory, N. (2016). Boşanma mı yoksa çocuk için evliliği sürdürmek mi? Çocuğun psikolojik uyumu açısından önemli bir soru. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(3), 275-289.

Öngider, N. (2013a). Boşanmanın Çocuk Üzerindeki Etkileri. *Current Approaches in Psychiatry / Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(2), 140–161. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.5455/cap.20130510>

Öngider, N. (2013b). Boşanmış ve Evli Ailelerden Gelen Çocukların Algıladıkları Ebeveyn Kabul-Red Düzeyleri ile Psikolojik Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 16(3), 164–174.

Öngören, S. (2017). Boşanma ve Boşanmanın Erken Çocukluk Dönemi Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (13), 73-87.

Özbey, S. (2012). Ebeveynlerin evlilik uyumu ve algıladıkları sosyal destek ile altı yaş çocuklarının problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 20(1), 43-62.

Özdemir, M. B. (2023). Değişen Dünyada Yeni Bir Ebeveynlik Yaklaşımı: Helikopter Ebeveynlik. *Alanyazın*, 4(1), 21-31.

Şahbudak, B. (2018). *Aile içi ve aile dışı cinsel istismar mağduru çocuk ve ergenlerin annelerinin geçmiş travma öyküsü ve bağlanma özelliklerinin birbirleriyle ve sağlıklı kontrollerle karşılaştırılması* (Yayımlanmış Tıpta Uzmanlık Tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2018.

Şahin, H., & Karataş, E. (2023). Yetişkinlerin Olumlu Çocukluk Yaşantılarının Ebeveyn Çocuk İlişisine Etkisinin İncelenmesi. *Social Sciences Studies*, 9(116), 8951–8957. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.29228/sss.72803>

Sayan Karahan, A. (2021). Boşanma Sürecinde Ortak Ebeveynlik ve Ortak Velayete İlişkin Bir Derleme. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(44), 8500–8523.

Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N., & Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.

Şentürk, Ü. (2012). Parçalanmış aile çocuklarının eğitimdeki başarı/başarısızlık durumu (Malatya örneği 2006). *Sosyal Politikalar Çalışmaları*, 7 (29), 105-126.

Spies, R., & Duschinsky, R. (2021). Inheriting Mary Ainsworth and the Strange Situation: Questions of Legacy, Authority, and Methodology for Contemporary Developmental Attachment Researchers. *SAGE Open*, 11(3), 1–13. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.1177/21582440211047577>

Subaşı, N. G., & Kazan, H. (2020). Çocukluk Dönemi Bağlanma Stillerinin Yetişkin İletişimindeki Etkisi. *Turkish Online Journal of Design, Art & Communication*, 10(2), 147–162.

Tarhan, O., & Bekaroğlu, E. T. (2021). “Prozac Toplumu” Filminin Helikopter Ebeveynlik, Erikson’un Psikososyal Gelişim Dönemleri ve Beck’in Depresyon Modeli Çerçevesinde İncelenmesi. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 8(1), 111-125.

Taşel-Günel, Z., & Arıkan, G. (2023). Erken Çocuklukta Bağlanmanın ve Psikopatolojinin Nesiller Arası Aktarımında Anne Duyarlılığının Rolü. *Turkish Journal of Child & Adolescent Mental Health / Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 30(1), 1–10.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.4274/tjcamh.galenos.2021.96168>

Tekin, H. (1996). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (10. baskı). Ankara: Yargı Yayınları.

Terzi İlhan, S. (2024). Kovid-19 Geçiren Evli Yetişkinlerin Bağlanma Yaralanmaları, Başa Çıkma Stilleri ve İlişki Doyumları. *Turkish Journal of Social Research/Turkiye Sosyal Arastirmalar Dergisi*, 28(2).

Terzi İlhan, Ş. ve Işık, Ş. (2021). Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği'nin (EBYÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11(61), 189-208.

Terzi İlhan, S., Işık, Ş. (2022). Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Evli Bireylerin Kişilik Özellikleri İle Çift Uyumlari Arasındaki İlişkide Bağlanma Yaralanmalarinin Araci Rolü. *Journal of Social Policy Studies / Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 22(56), 501–537.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.21560/spcd.vi.931593>

Terzi İlhan, S., Işık, Ş. (2023). Düşük Yapmış Evli Kadınların Bağlanma Yaralanmaları ile İlişki Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sakarya*

University Journal of Women's Studies (SAUJWS) / Sakarya Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi (SAUKAD), 2(2), 74–90.

Terzi, S. (2014). Romantik İlişkilerde Bağlanma Yaralanmalarına Yol Açan Olaylar: Nitel Bir Çalışma. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 12(2), 99–108.

Terzi, S., & Özbay, Y. (2016). Romantik ilişkilerde bağlanma yaralanmaları ölçeğinin geliştirilmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 5(13).

Tolan, Ö. Ç. (2023). Boşanma ve Etkileri: Çocuklar ve Ergenler Üzerindeki Psikolojik Sonuçları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (50), 321-338.

Torun, F. (2011). Ebeveyn yabancılaştırma sendromu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 466-482.

TÜİK. 22 Şubat 2024. Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2023. 19 Mart 2024, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2023-53707>

Türkarslan, N. (2007). Boşanmanın çocuklar üzerine olumsuz etkileri ve bunlarla başetme yolları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 11(11), 99-108.

Tüzün, O., & Sayar, K. (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.

Yazıcı, E. N., & Söylemez, Y. (2021). Ebeveyn Niteliği, Evlilik Uyumu ve Aile İşlevselliğinin Ergenlerin Davranış Problemleri Üzerindeki Etkileri: İlişkisel Bir Çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine & Forensic Sciences / Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi*, 18(2), 145–154.

Yıldırım, N. (2004). Türkiye’de boşanma ve sebepleri. *Bilig*, (28), 59-81.

Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 4(4).

Yılmaz, N. D. (2011). *Çatışma yaşayan ve boşanmış ailelerin ilköğretim çağındaki 7-12 yaş çocuklarının benlik algıları ve kaygı düzeylerini açısından çatışma yaşamayan ailelerin çocukları ile karşılaştırılması*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi.

EKLER

EK-1.

ETİK KURUL ONAYI

T.C.
 STANBUL T CARET  N VERS TES  REKTÖRLÜĞÜ

Tarih: 01/11/2023 15:02
Sayı: E-65836846-044-302616
REKTÖRLÜK

Sayı : E-65836846-044-302616
Konu : Etik Onayı

1.11.2023

Sayın Ecem ERCAN

 lgi : 13.10.2023 tarihli dilekçeniz.

 lgi yazınız ile "Ebeveyn  ocuk  li kisinin, Ebeveynlerin Medeni Durumu, Bağlanma Stilleri ve Bağlanma Yaralanma Düzeylerine Göre  ncelenmesi" isimli çalışmanın anket sorularına Etik Kurul onayı talep edilmektedir.

Adı geçen ve ekte yer alan anket soruları,  niversitemiz Etik Kurulunca incelenerek etik tanım, değer ve ilkelere aykırı bir düzenleme tespit edilmediği, önerilen anket sorularının etik kurallara uygun olduğu ve etik onayının verildiği ifade edilmiştir.

Konuya  li kin bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Rahmi Deniz ÖZBAY
Rektör Yardımcısı V.

Ek: Etik Onaylı Anket Soruları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:
5D3C41B0-C379-48FD-B694-DD9B9B513AA1
Adres:  rnektepe Mah.  mrakor Cad. No: 88/2 Beyoğlu/ stanbul
Telefon No: 444 04 13 / 4583 Faks No: 0212 320 70 11
E-Posta: boz@ticaret.edu.tr  nternet Adresi: www.ticaret.edu.tr
KEP Adresi: ticaretuniversitesi@hs02.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi:
<https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-ticaret-universitesi-ebys>
Ayrıntılı Bilgi   in: Bahadır  Z
Büro Personeli
Telefon No:

EK-2.

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, Dr. Öğretim Üyesi Melike İlerisoy danışmanlığında İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uygulamalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ecem Ercan tarafından yürütülen “Ebeveyn çocuk ilişkisinin, ebeveynlerin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeylerine göre incelenmesi” isimli bir tez çalışmasıdır.

Çalışmanın amacı, ebeveynlerin birbirlerine olan bağlanma örüntülerine ve çocuklarıyla olan ilişkilerine arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler grup halinde değerlendirileceğinden, sizden kimlik belirleyici bilgiler istenmeyecektir. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Bu anlamda, araştırma sonuçlarından sağlıklı bilgiler edinilebilmesi için soruların samimi bir şekilde doldurulması ve soruların boş bırakılmaması oldukça önemlidir. Bu çalışma genel olarak kişisel rahatsızlık teşkil edecek soruları içermemektedir. Ancak araştırma sırasında herhangi bir nedenden dolayı rahatsızlık hissederseniz, katılımınızı sonlandırabilirsiniz. Çalışma sırasında sizden istenilen, çalışmada yer alan maddeleri ve/veya soruları boş bırakmamaya özen göstererek samimi bir şekilde doldurmanızdır. Çalışmaya katılım yaklaşık 10 dakika sürecektir.

Çalışmaya katılımınız 18 yaşınızı doldurmuş ve çocuğunuz var ise uygundur.

Aynı cihaz üzerinden diğer partnerin de yanıtlayabilmesi adına cihaz katılım sınırlaması yapılmamıştır. Her bir birey çalışmaya yalnızca 1 kere katılmalıdır.

Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Ecem Ercan'a (E posta: ecemaygun@windowlive.com) ulaşabilirsiniz.

Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmacının Adı Soyadı:

Psikolog Ecem Ercan

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman katılımımı sonlandırabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı kullanımını kabul ediyorum.

☐ Yukarıdaki metni ve bilgilendirmeyi okudum, kendi rızam ile onaylıyorum.

☐ Onaylamıyorum.

EK-3.

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz?

Kadın () Erkek ()

2. Yaşınız?

3. Medeni durumunuz?

Evli ()

Boşanmış (mevcut yeni bir ilişkisi yok) ()

Boşanmış (mevcut yeni bir ilişkisi var) ()

Bekar (Evlenmeden çocuk sahibi olanlar) ()

4. Sosyo ekonomik düzeyiniz?

Düşük () Orta () Yüksek ()

5. Eğitim durumunuz (en son mezun olunan)?

Lise ve altı ()

Ön Lisans ()

Lisans ()

Yüksek Lisans ()

Doktora ()

6. Çalışma durumunuz?

Çalışıyorum ()

Çalışmıyorum (Bir süredir) ()

Hiç çalışmadım ()

7. Çocuk sayınız (lütfen her bir çocuk için çalışmaya yeniden katılınız)?

1 () 2 () 3 () 4 ve üzeri ()

8. Son ölçekte yer alan sorular çocuğunuzla ilgilidir. Katılımcıların her bir çocuk için çalışmaya ayrı ayrı katılması beklenmektedir.

Çocuğunuzun yaşı (bu çalışmayı tamamlarken düşüneceğiniz çocuğunuz)?

EK-4.**YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ-II-KISA FORMU
(YİYE-II-K)**

Yakın zamanda tanıştığınız, karşılıklı sevgi hissedip yakınlaşmaya başladığınız (daha ilk evrelerinde olan) arkadaşlık ilişkilerinizi düşünün. Eğer şu sıralar bu evrede olan herhangi bir ilişkiniz yoksa geçmişte yaşadığınız böyle dönemleri hatırlayın.

Aşağıdaki soruları lütfen bu evredeki ilişkilerinizi düşünerek yanıtlayınız.

(Yaşadığınız hisleri ortalama olarak düşünün.)

	Hiç	Çok Az	Az	Orta	Fazl a	Çok Fazl a	Tam
1. Özel duygu ve düşüncelerimi yakınlaştığım arkadaşlarımla paylaşmak konusunda kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
2. Yakınlaştığım arkadaşlarıma kolay kolay açılmam.	1	2	3	4	5	6	7
3. Genellikle, yakınlaştığım arkadaşlarımla sorunlarımı ve kaygılarımı tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
4. Zor zamanlarımda, yakınlaştığım arkadaşlarımdan yardım istemek bana iyi gelir.	1	2	3	4	5	6	7
5. Başımdan geçenleri yakınlaştığım arkadaşlarımla konuşurum.	1	2	3	4	5	6	7
6. Yakınlaştığım arkadaşlarıma rahatlıkla güvenip inanırım.	1	2	3	4	5	6	7

7. Sıklıkla, yakınlaştığım arkadaşlarımın beni gerçekten sevmediği kaygısına kapılıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
8. Yakınlaştığım arkadaşlarımın beni, benim onları önemsedığım kadar önemsemeyeceklerinden endişe duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
9. Yakınlaştığım arkadaşlarımın zamanla benden uzaklaşacakları endişesine kapılıyorum.	1	2	3	4	5	6	7

EK-5.

EVLİLİKTE BAĞLANMA YARALANMALARI ÖLÇEĞİ - EBYÖ

Aşağıda sizin için uygun olan şekilde işaretlemeniz gereken ifadeler yer almaktadır. Lütfen sizin için uygun olan şekilde yanıtlayınız. Lütfen boş bırakmayınız.

Lütfen aşağıda yer alan ifadeleri, **evliliğinizi olumsuz yönde etkileyen ve yukarıda belirtmiş olduğunuz olayı düşünerek** yanıtlayınız. Her bir ifadeye sizin için uygun olup olmadığını düşünerek, katılıp katılmama durumunuzu 1 – 5 arasında değerlendiriniz.

- 1 – Tamamen Katılmıyorum
- 2 – Katılmıyorum
- 3 – Kısmen Katılıyorum
- 4 – Katılıyorum
- 5 – Tamamen Katılıyorum

MADDELER	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Bu olaydan sonra görünür bir neden yokken ağlama krizleri yaşıyorum.	1	2	3	4	5
2.Bu olaydan sonra eşimle daha az vakit geçiriyorum.	1	2	3	4	5
3. Bu olaydan sonra, eşimin bana değer	1	2	3	4	5

vermediğini düşünüyorum.					
4. Bu olaydan sonra sağlığımın bozulduğunu hissediyorum.	1	2	3	4	5
5. Yaşadığımız bu olayı hatırlama ihtimalinden tedirgin oluyorum.	1	2	3	4	5
6. Bu olaydan sonra eşimle birbirimize karşı davranışlarımızın olumsuz yönde değiştiğini hissediyorum.	1	2	3	4	5
7. Gün içerisinde herhangi bir olay ya da nesne bana bu olayı hatırlatabiliyor.	1	2	3	4	5
8. Bana bu olayı hatırlatan rüyalar görüyorum.	1	2	3	4	5
9. Bu olaya rağmen, zor bir durumla karşılaştığımda eşimin benim yanımda	1	2	3	4	5

olacağından eminim.					
10. Bu olay nedeniyle uyku problemleri yaşıyorum.	1	2	3	4	5
11. Yaşadığımız bu olayda eşim tarafından terk edilmiş gibi hissediyorum.	1	2	3	4	5
12. Bu olaydan sonra eşimle birbirimize karşı yabancılaştığımız ı hissediyorum.	1	2	3	4	5
13. Bu olaydan sonra ilişkimizde bir kısır döngüye girdiğimizi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
14. Bu olaydan sonra eşimle bir daha asla eskisi gibi olamayacağımızı düşünüyorum.	1	2	3	4	5
15. Bu olaydan sonra eşimin hayatında önemli biri olduğumu hissetmiyorum.	1	2	3	4	5

16. Bu olaydan sonra eşimle paylaştığımız şeylerin azaldığını hissediyorum.	1	2	3	4	5
17. Bu olay nedeniyle kendimi gergin ve tedirgin hissediyorum.	1	2	3	4	5

EK-6.**EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİ ÖLÇEĞİ**

Aşağıda çocuğunuzla olan ilişkinize dair sorular bulunmaktadır. Lütfen, sizi ve çocuğunuzu en iyi tanımlayan sayıyı 1'den (hiç), 5'e (aşırı) kadar olan ölçek üzerinde gösteriniz.

	Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Aşırı
1. Çocuğunuzla yalnız zaman geçirmekten ne kadar keyif alıyorsunuz?	1	2	3	4	5
2. Sizce çocuğunuz sizinle yalnız zaman geçirmekten ne kadar zevk alıyordur?	1	2	3	4	5
3. Çocuğunuzla baş başa geçirdiğiniz süreden ne kadar memnunsunuz?	1	2	3	4	5
4. Sizce çocuğunuz sizinle baş başa geçirdiği süreden ne kadar memnundur?	1	2	3	4	5
5. Çocuğunuza sevginizi kolaylıkla gösterebilir misiniz?	1	2	3	4	5
6. Çocuğunuz size sevginizi kolaylıkla gösterebilir mi?	1	2	3	4	5
7. Çocuğunuzun sizin hakkınızda ne düşündüğüne ne kadar önem verirsiniz?	1	2	3	4	5
8. Çocuğunuz onun hakkında ne düşündüğünüzü ne kadar önemsiyordur?	1	2	3	4	5
9. Çocuğunuza ne kadar benzediğinizi düşünüyorsunuz?	1	2	3	4	5

10. Çocuğunuzun yaptığı yanlışlarla ilgili ona ne kadar söylenirsiniz?	1	2	3	4	5
11. Çocuğunuz yanlış yaptığınız konuda size ne kadar söylenir?	1	2	3	4	5
12. Çocuğunuzu ne kadar eleştiriyorsunuz?	1	2	3	4	5
13. Çocuğunuz sizi ne kadar eleştiriyor?	1	2	3	4	5
14. Çocuğunuz sizinle ne sıklıkla görüş ayrılığı yaşar?	1	2	3	4	5
15. Çocuğunuzun annesi veya babası olmaktan ne kadar keyif alıyorsunuz?	1	2	3	4	5

EK-7.

ÖLÇEK KULLANIM İZNİ: YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR
ENVANTERİ-II-KISA FORMU (YİYE-II-K)

Thursday, December 5, 2024 at 12:45:53 GMT+03:00

Subject: Re: Ölçek İzni Hk.
Date: 9 October 2023 Monday 16:26:41 GMT+03:00
From: Ömer Lütfi ANTALYALI
To: Ecem Ercan
Attachments: Paper and Usage of Scale Antalyali & Ozkul 2016.pdf

Merhaba Ercan Bey,

Ölçek kullanımı gönderdiğim dosyanın sonunda mevcut. Akademik çalışmalarınızda kullanabilirsiniz.
Bulgulardan beni de bilgilendirirseniz sevinirim.
Kolaylıklar..
Ömer

Ecem Ercan <ecemaygun@windowlive.com> şunları yazdı (9 Eki 2023 15:14):

Ömer bey merhaba,

Nasılsınız? Umarım her şey yolundadır.

İstanbul Ticaret Üniversitesi, Uygulamalı Psikoloji bölümü **yüksek lisans tez çalışmam** için izniniz doğrultusunda çalışmasını yürüttüğünüz '**Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K)**' ölçeğini kullanmak isterim.

Sizler için uygunsa ölçeğin **kullanım iznini** sağladığınıza dair dönüşünüzle beraber **ölçek maddelerini** rica ederim.

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.
İyi çalışmalar dilerim,

EK-8.

ÖLÇEK KULLANIM İZNİ: EVLİLİKTE BAĞLANMA YARALANMALARI ÖLÇEĞİ - EBYÖ

Thursday, December 5, 2024 at 12:46:10 GMT+03:00

Subject: Ynt: Ölçek Kullanım İzni Hk.
Date: 9 October 2023 Monday 15:13:35 GMT+03:00
From: Sare Terzi İlhan
To: Ecem Ercan
Attachments: EBYÖ Makale.pdf, EBYÖ_Nihai Form.pdf

Merhabalar,
Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeğini çalışmanız kullanabilirsiniz. Ölçek madde ve puanlama bilgilerini ve ölçeğe atıfta bulunabileceğiniz ölçek geliştirme çalışmasına ilişkin makaleyi ekte gönderiyorum.
İyi çalışmalar dilerim.

Windows 10 için [Posta](#) ile gönderildi

Dr. Sare TERZİ İLHAN
Amasya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD

Kimden: [Ecem Ercan](#)
Gönderilme: 9 Ekim 2023 Pazartesi 15:09
Kime: sare_terzi@hotmail.com
Konu: Ölçek Kullanım İzni Hk.

Sare hanım merhaba,

Nasılsınız? Umarım her şey yolundadır.

İstanbul Ticaret Üniversitesi, Uygulamalı Psikoloji bölümü yüksek lisans tez çalışmam için izniniz doğrultusunda çalışmasını yürüttüğünüz 'Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları' ölçeğini kullanmak isterim.

Sizler için uygunsa ölçeğin kullanım iznini sağladığınıza dair dönüşünüzle beraber ölçek maddelerini rica ederim.

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.
İyi çalışmalar dilerim,

EK-9.

ÖLÇEK KULLANIM İZNİ: EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİ ÖLÇEĞİ (1)

Thursday, December 5, 2024 at 12:45:02 GMT+03:00

Subject: Re: Ölçek İzni Hk.
Date: 10 October 2023 Tuesday 15:17:25 GMT+03:00
From: Berna
To: Ecem Ercan
Attachments: Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği.pdf

Ölçek ektedir. Çalışmanızda kolaylıklar dilerim.

On Mon, Oct 9, 2023 at 3:19PM Ecem Ercan <ecemaygun@windowslive.com> wrote:

Berna hanım merhaba,
Nasılsınız? Umarım her şey yolundadır.

İstanbul Ticaret Üniversitesi, Uygulamalı Psikoloji bölümü **yüksek lisans tez çalışmam** için izniniz doğrultusunda çalışmasını yürüttüğünüz '**Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği**'ni kullanmak isterim.

Sizler için uygunsa ölçeğin **kullanım iznini** sağladığınıza dair dönüşünüzle beraber **ölçek maddelerini** rica ederim.

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.
İyi çalışmalar dilerim,

EK-10.

ÖLÇEK KULLANIM İZNİ: EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİ ÖLÇEĞİ (2)

Thursday, December 5, 2024 at 12:45:31 GMT+03:00

Subject: YNT: Ölçek Kullanım İzni Hk.
Date: 10 October 2023 Tuesday 13:33:56 GMT+03:00
From: SUZAN ÇEN YAĞIZ
To: Ecem Ercan
Attachments: Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği (4).pdf

Merhaba,
Teşekkür ederim. Umarım sizin içinde öyledir.
Ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek bilgileri ektedir.
İyi çalışmalar dilerim,
Suzan

Kimden: Ecem Ercan <ecemaygun@windowslive.com>
Tarih: 10 Ekim 2023 Salı 12:12
Kime: SUZAN ÇEN YAĞIZ <suzancen@hacettepe.edu.tr>
Konu: Ölçek Kullanım İzni Hk.

suzan hanım merhaba,
Nasılsınız? Umarım her şey yolundadır.

İstanbul Ticaret Üniversitesi, Uygulamalı Psikoloji bölümü **yüksek lisans tez çalışmam** için izniniz doğrultusunda çalışmasını yürüttüğünüz '**Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği**'ni kullanmak isterim.

Sizler için uygunsa ölçeğin **kullanım iznini** sağladığınıza dair dönüşünüzle beraber **ölçek maddelerini** rica ederim.

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.
İyi çalışmalar dilerim,